

Geldboek voor ondernemers

Een onderneming en uw privégedzaken

1^e druk, maart 2003
2^e druk, juli 2005
3^e druk, maart 2006
4^e druk, april 2007

IMK Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf

Postbus 119
1270 AC Huizen

Deze uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met:
ministerie van Economische zaken
Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud)
Zuidweg & Partners

© IMK Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf B.V., Huizen, 2007.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van IMK Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf B.V.

Inhoudsopgave

1 Een Geldboek voor ondernemers?.....	2
2 Begroten.....	6
2.1 Een gemiddelde maanbegroting.....	6
2.2 Begroten voor een nieuwe situatie.....	6
2.3 Een begroting in 4 stappen.....	7
3 Inkomsten.....	13
3.1 Ondernemersinkomen.....	13
3.2 Financiële steun van de gemeente (Bbz 2004).....	15
3.3 Starten en financiële steun van UWV.....	18
3.4 Het inkomen bij ziekte en arbeidsongeschiktheid.....	20
3.5 Het inkomen na een overlijden.....	21
3.6 Het inkomen na beëindiging onderneming.....	23
3.7 Uw inkomen na uw pensionering.....	24
3.8 Overige inkomsten.....	27
4 Reserveren voor de belasting.....	33
4.1 Fiscale winst.....	34
4.2 Inkomen uit werk en woning.....	36
4.3 Het heffingsinkomen.....	39
4.4 Belasting in box 1.....	40
4.5 Belasting over vermogen (box 3).....	41
4.6 Heffingskortingen.....	41
4.7 Hoeveel belasting?.....	42
4.8 De middelingsregeling.....	42
5 Uitgaven.....	44
5.1 Vaste lasten.....	44
5.2 Reserveringsuitgaven.....	56
5.3 Huishoudelijke uitgaven.....	58
6 Financiële problemen.....	61
6.1 Aansprakelijkheid.....	61
6.2 Rood staan op de privérekening.....	62
6.3 Hulp bij financiële problemen.....	63
6.4 Een wettelijke schuldregeling.....	64
6.5 Geld tegoed van een klant of leverancier.....	64
7 Nuttige websites.....	66
8 Register.....	67

1 Een Geldboek voor ondernemers?

Een eigen bedrijf. Dat is ideeën bedenken voor nieuwe producten, marktonderzoek doen en klanten werven. Maar ook: een kantoor inrichten, veel vrijheid om je tijd in te delen en geen 'baas' boven je. Een eigen bedrijf heeft kortom heel veel leuke kanten. U kunt uw kennis en vaardigheden helemaal op uw eigen manier toepassen binnen uw werk.

Jaarlijks beginnen vele tienduizenden personen een eigen bedrijf. Om hun bedrijf te laten slagen, is het uiteraard belangrijk dat zij goed zijn in hun vak. Maar dat is niet de enige voorwaarde; ook andere kennis en vaardigheden zijn belangrijk. Dit boek gaat over de privé-geldzaken van startende ondernemers. Misschien vraagt u zich af waarom u zich in uw privé-geldzaken zou moeten verdiepen als u 'voor uzelf' begint. Dáár verandert toch niets in? Toch wel!

Op de eerste plaats in de inkomsten. Wie een baan heeft bij een werkgever, ontvangt met een vaste regelmaat een vast salaris. Als ondernemer krijgt u echter te maken met wisselende inkomsten. Ook op het gebied van de belastingen verandert er het nodige. Over het geld dat u van uw klanten ontvangt, betaalt u achteraf inkomstenbelasting. Tot slot verandert er meestal ook iets in de uitgaven. U krijgt te maken met een aantal extra uitgaven. En van sommige uitgaven moet u beslissen of u ze betaalt via uw bedrijf of van uw privé-inkomen.

Dit Geldboek voor ondernemers is vooral bedoeld voor startende ondernemers. Hieronder verstaan we de 'kleinere' ondernemers: een communicatiebureau aan huis, een winkel met buitenlandse levensmiddelen of een klusbedrijf. In vaktermen noemen we deze ondernemers de eenmanszaken, de freelancers, de zzp'ers en de vof's. Zij beginnen hun bedrijf bijvoorbeeld vanuit of naast een baan bij een werkgever. Andere starters hebben lange tijd geen betaald werk gehad. Zij ontvangen een uitkering, komen net van school of zijn pas afgestudeerd, of werken binnen het gezin. Voor al deze groepen is dit boek geschreven. Maar ook ondernemers die al langere tijd actief zijn in hun bedrijf, kunnen er belangrijke informatie in vinden.

Het Geldboek voor ondernemers is als volgt ingedeeld. Hoofdstuk 2 gaat over begroten. Een begroting maken is namelijk dé manier om inzicht te krijgen in uw geldzaken. Door alle mogelijke inkomsten en uitgaven op een rijtje te zetten, ziet u hoe uw privé-geldzaken er op dit moment voorstaan. Ook heeft u een overzicht van wat er straks allemaal verandert.

In hoofdstuk 3 leest u vervolgens alles over de inkomsten van een ondernemer. Op de eerste plaats zijn dat uiteraard de inkomsten uit uw bedrijf. Andere mogelijke inkomsten zijn salaris uit een (parttime) baan, een (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheids- of andere uitkering, heffingskortingen en kinderbijslag. Dit hoofdstuk gaat bovendien over uw inkomsten op de lange(re) termijn. Hoe regelt u bijvoorbeeld uw pensioen? Maar ook: wat gebeurt er met uw inkomsten als u arbeidsongeschikt wordt?

In het schema aan het eind van dit hoofdstuk staan de belangrijkste gebeurtenissen die iemand kunnen treffen, plus de wettelijke regelingen en acties die u zelf moet ondernemen. Er zijn 2 mogelijkheden:

1. U werkt uitsluitend voor uw bedrijf. Kijk onder A in het schema.
2. U heeft naast uw bedrijf een (parttime) baan bij een werkgever. Kijk onder B in het schema.

Hoofdstuk 4 gaat over de inkomstenbelasting. In dit hoofdstuk leest u hoe de inkomstenbelasting wordt berekend. Voor ondernemers zijn er een aantal extra aftrekposten. Om hiervan gebruik te kunnen maken, moet u aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo moet u per jaar minimaal 1225 uur in uw bedrijf werken. Bovendien moet u minimaal de helft van het aantal uur dat u werkt, actief zijn in uw bedrijf. Andere onderdelen waar de belastingdienst op beoordeelt, zijn:

- de omvang van de werkzaamheden;
- de hoogte van de omzet en de winst;
- het aantal opdrachtgevers;
- de presentatie in de buitenwereld;
- het lopen van ondernemersrisico.

In dit boek besteden we relatief veel aandacht aan belastingzaken. De inkomstenbelasting is namelijk een grote 'uitgavenpost' voor ondernemers. Het is belangrijk om (ongeveer) te weten hoeveel u moet betalen, zodat u dit geld tijdig kunt reserveren.

Hoofdstuk 5 gaat over de uitgaven. In de meeste daarvan zal weinig veranderen. U gaat bijvoorbeeld niet opeens meer boodschappen doen als u een bedrijf start. Ook gaat u niet meer huur of hypotheek betalen. Wel krijgt u te maken met een aantal nieuwe uitgavenposten. Denk bijvoorbeeld aan de verzekeringen tegen een terugval in het inkomen door ziekte of arbeidsongeschiktheid. Een ander verschil met de situatie voordat u met uw bedrijf bent begonnen, is dat ondernemers bepaalde uitgavenposten kunnen verdelen over de privébegroting en die voor het bedrijf.

In hoofdstuk 6 wordt stilgestaan bij financiële problemen. Wat zijn de signalen? Wat moet u doen indien u te maken krijgt met een debiteur die niet meer betaalt, of erger, indien u zelf niet meer aan uw verplichtingen kunt voldoen? In het laatste hoofdstuk worden tips gegeven hoe hiermee om te gaan.

In deze uitgave vermelde bedragen en percentages gelden per 1 januari 2007

A

u werkt uitsluitend voor uw bedrijf

pensioen	Basisinkomen	AOW Zie paragraaf 3.7.1.
	Aanvullend pensioen	FOR. Zie paragraaf 3.7.2.
	Extra pensioen	Zelf sparen, beleggen of verzekeren (lijfrente). Zie paragraaf 3.7.3.
ziekte (eerste jaar)	Basisinkomen	Bbz Zie paragraaf 3.2.
	Aanvullend inkomen	Verzekering afsluiten. Zie paragraaf 3.4.1.
arbeidsongeschiktheid (na een jaar ziekte)	Extra inkomsten	Particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering Zie paragraaf 3.4.2.
overlijden	Basisinkomen	Anw (voor beperkte groep inwoners van Nederland) Zie paragraaf 3.5.1.
	Extra inkomsten	Zelf sparen, beleggen of verzekeren (lijfrente), overlijdensrisicoverzekering in combinatie met hypotheek. Zie paragraaf 3.5.2.

B

u heeft naast uw bedrijf een (parttime) baan bij een werkgever

pensioen	Basisinkomen	AOW Zie paragraaf 3.7.1.
	Aanvullend pensioen	Pensioenregeling via werkgever. Meer informatie bij afdeling PZ.
	Extra pensioen	Zelf sparen, beleggen of verzekeren (lijfrente). Zie paragraaf 3.7.3.
ziekte (eerste jaar)	Inkomen: 70% van loon.	Wet uitbreiding loondoorbetalingsplicht bij ziekte (WULBZ). Meer informatie bij afdeling PZ.
arbeidsongeschiktheid (na een jaar ziekte)	Inkomen: deel van laatstverdiende salaris	WIA Meer informatie bij afdeling PZ.
	Aanvullend inkomen	Aanvullende verzekering via werkgever evt. mogelijk. Meer informatie bij afdeling PZ.
	Extra inkomsten	Aanvullende verzekering afsluiten. Zie paragraaf 3.4.2.
overlijden	Basisinkomen	Anw (voor beperkte groep inwoners van Nederland) Zie paragraaf 3.5.1.
	Aanvullend inkomen	Aanvullende verzekering via werkgever evt. mogelijk. Meer informatie bij afdeling PZ.
	Extra inkomsten	Zelf sparen, beleggen of verzekeren (lijfrente), overlijdensrisicoverzekering in combinatie met hypotheek. Zie paragraaf 3.5.2.

2 Begroten

Het doel van het *Geldboek voor ondernemers* is dat u inzicht krijgt in de manier waarop uw privé-geldzaken veranderen als u een bedrijf start. Inzicht krijgen in geldzaken gaat het best door een begroting te maken. Een begroting is een overzicht van alle mogelijke inkomsten en uitgaven. Op pagina 11-12 van dit boek vindt u een dergelijk overzicht. Hierop kunt u uw eigen begroting invullen. Hoe u een begroting maakt, leest u hierna.

2.1 Een gemiddelde maandbegroting

Veel inkomsten krijgt u per maand. En veel uitgaven betaalt u per maand. De makkelijkste manier om overzicht te krijgen is door een maandbegroting te maken. Maar een begroting van een willekeurige maand geeft geen goed beeld van uw inkomsten en uitgaven. Deze zijn namelijk niet iedere maand hetzelfde. Heeft u een baan bij een werkgever, dan krijgt u keurig elke maand uw salaris uitbetaald. Inkomsten uit een bedrijf heeft u waarschijnlijk ook elke maand, maar het bedrag zal van maand tot maand verschillen. En dan zijn er nog inkomsten zoals de kinderbijslag, die u één keer per 3 maanden krijgt.

Ook de uitgaven zijn niet iedere maand hetzelfde. De huur of hypotheek en de energierekening betaalt u 1 keer per maand. Maar sommige verzekeringspremies misschien slechts 1 keer per jaar. Kortom: inkomsten en uitgaven wisselen van maand tot maand. Het is daarom beter om een gemiddelde maandbegroting te maken. Hierin zijn alle inkomsten en uitgaven omgerekend naar een gemiddeld bedrag per maand.

2.2 Begroten voor een nieuwe situatie

U heeft plannen om binnenkort te beginnen met een eigen bedrijf. Het is aan te raden om 2 aparte begrotingen te maken. Als eerste maakt u een begroting van de situatie voordat u zelfstandig bent. Deze geeft een beeld van uw huidige geldzaken. Ook weet u precies welke uitgaven u heeft voordat u met uw bedrijf begint. Dat is belangrijk, omdat dit het bedrag is dat u minimaal zal moeten verdienen met uw bedrijf, om uw privé-uitgaven op hetzelfde niveau te kunnen handhaven.

Als tweede maakt u een begroting voor de situatie waarin u al begonnen bent met uw bedrijf. Veel posten zullen hierin nog onbekend zijn; een aantal andere zal ontbreken. Bent u van plan om uw baan op te zeggen, dan ontbreekt in ieder geval het salaris op de begroting. Ook krijgt u te maken met nieuwe uitgavenposten. Ondernemers moeten bijvoorbeeld een aantal inkomensverzekeringen afsluiten. Zie hiervoor ook de paragrafen 3.4, 3.5 en 3.7.

Uitgavenposten kunnen bovendien soms verdeeld worden over de privé en de zakelijke begroting. Denk bijvoorbeeld aan de autokosten: een auto die op naam van het bedrijf staat, wordt ook vaak gebruikt voor privé-ritten. En veel ondernemers starten hun bedrijf vanuit een werkkamer thuis. Een deel van de woonlasten kan daardoor naar de zakelijke begroting overgeheveld worden. Meer informatie hierover vindt u in hoofdstuk 5.

In de gemiddelde maandbegroting voor ondernemers is tot slot een extra stap opgenomen. Over de winst betaalt u immers achteraf nog inkomstenbelasting. Het is belangrijk om daar in de begroting rekening mee te houden; anders zou u zich ongemerkt 'rijk rekenen'. Direct onder de *Inkomsten* staat daarom een rij *Reserveren voor de inkomstenbelasting*. Dat maakt direct duidelijk dat dit bedrag niet beschikbaar is voor de uitgaven. Meer informatie over de inkomstenbelasting vindt u in hoofdstuk 4.

2.3 Een begroting in 4 stappen

Een begroting maken, gaat in 4 stappen:

Stap 1: Zoek alle inkomsten van een jaar op

Als eerste zoekt u alle inkomsten op, die u in een jaar ontvangt. Maakt u een maandbegroting van uw huidige situatie, dan gaat u uit van de inkomsten van het afgelopen jaar. De meeste bedragen vindt u in de afschriften van bank of giro. Tel de inkomsten per post bij elkaar op en reken ze om naar een gemiddeld bedrag per maand.

In de maandbegroting voor de nieuwe situatie zal u een aantal inkomsten moeten schatten. De lastigste post om te bepalen is waarschijnlijk het ondernemersinkomen. Heeft u een ondernemersplan, dan kunt u voorlopig uitgaan van de gegevens hierin. Een tweede mogelijkheid is dat u eerst het uitgavendeel van uw huidige maandbegroting maakt (zie Stap 3). Dan weet u hoeveel inkomsten u minimaal nodig heeft om uw privé-uitgaven op hetzelfde niveau te kunnen handhaven. Misschien heeft u straks naast de inkomsten uit uw bedrijf nog andere inkomsten, zoals kinderbijslag of het salaris van uw partner. Deze kunt u aftrekken van het totaal van de huidige privé-uitgaven. De uitkomst, gedeeld door 12, is het bedrag dat u in de gemiddelde maandbegroting noteert bij de post Ondernemersinkomen. Bedenk wel dat u over het ondernemersinkomen nog belasting moet betalen (zie Stap 2). Of u het ondernemersinkomen plus de belasting die u hierover moet betalen kunt verdienen met uw werkzaamheden, kunt u afleiden uit uw ondernemersplan. Is

dit bedrag niet haalbaar, dan zult u uw plannen voor een eigen bedrijf moet bijstellen, of er zelfs helemaal van afzien.

Stap 2: Bepaal welk bedrag u moet reserveren voor de belasting

In de vorige stap heeft u uw inkomsten geïnventariseerd en bij elkaar opgeteld. Maakt u een maanbegroting voor de nieuwe situatie, dan kunt u dit bedrag niet zonder meer besteden. Over de winst van uw bedrijf betaalt u de inkomstenbelasting namelijk achteraf. Het is belangrijk om daar in de begroting rekening mee te houden; anders zou u zich ongemerkt 'rijk rekenen'.

In het eerste jaar weet u nog niet hoeveel inkomstenbelasting u moet betalen. U zult zelf een bedrag moeten schatten. Een handige vuistregel daarvoor is uit te gaan van een derde deel van de winst. Het is echter beter om regelmatig te overleggen met uw boekhouder. Na een half jaar kunt u samen een prognose maken van de winst voor het komende half jaar. Op basis daarvan kunt u globaal berekenen hoeveel belasting u moet betalen. In hoofdstuk 4 leest u hoe de inkomstenbelasting in grote lijnen wordt berekend.

Na afloop van het eerste jaar doet u aangifte inkomstenbelasting. De belastingdienst stelt dan vast hoeveel inkomstenbelasting u over het eerste jaar moet betalen. Direct daarna ontvangt u een voorlopige aanslag inkomstenbelasting voor het lopende jaar. Deze aanslag is vastgesteld op basis van uw gegevens van het eerste jaar. U betaalt het tweede jaar dus een voorschot op de inkomstenbelasting voor dat jaar. U kunt dat voorschot laten aanpassen. Stel dat u het tweede jaar een hogere omzet heeft dan het eerste. U zult dan ook meer belasting moeten betalen; het is handig om daar tijdens het lopende jaar al rekening mee te houden. Andersom kan ook: is uw omzet lager, dan kunt u het voorschot laten verlagen. Na afloop van het tweede jaar doet u weer aangifte inkomstenbelasting. Het voorschot wordt verrekend met de definitieve aanslag inkomstenbelasting. Daarna ontvangt u een voorlopige aanslag inkomstenbelasting voor het lopende (inmiddels derde) jaar.

Uitstel aangifte

Het kan zijn dat u door omstandigheden uw aangifte niet op tijd kunt inleveren. Vraag dan uitstel van aangifte aan bij de belastingdienst. Doe dat in ieder geval voor de uiterste inleverdatum.

De belasting die u moet betalen, rekt u om naar een maandbedrag en trekt u in het schema af van Totaal inkomsten. De uitkomst is het Besteedbaar inkomen. De voorlopige aanslag inkomstenbelasting kunt u ook per maand betalen. Stel dat u een voorlopige aanslag krijgt voor het lopende jaar, gedateerd op 15 februari. Na de datum van de aanslag zijn er nog 10 hele maanden in het jaar. U mag de voorlopige aanslag dan betalen in 10 gelijke maandelijks termijnen.

Uitstel betaling

Het kan zijn dat u door omstandigheden de inkomstenbelasting niet op tijd kunt betalen. U kunt dan uitstel van betaling vragen. De belastingdienst kan voor maximaal een jaar uitstel verlenen. Het heeft dus geen zin om voor meer dan een jaar om uitstel te vragen. Zorg er in ieder geval voor dat uw verzoek bij de belastingdienst binnen is voordat de betalingstermijn van de aanslag afloopt. U loopt anders het risico dat u een aanmaning ontvangt, waarvoor u ook kosten moet betalen.

Maakt u een begroting voor de situatie voordat u zelfstandig bent, dan is het Besteedbaar inkomen gelijk aan Totaal inkomsten.

Stap 3: Zoek alle uitgaven van een jaar op

Heeft u de begroting ingevuld tot en met stap 2, dan weet u welk bedrag u gemiddeld per maand kunt besteden. Vervolgens kijkt u naar de uitgaven. Het Nibud verdeelt de uitgaven in 3 groepen:

- de vaste lasten;
- de reserveringsuitgaven;
- de huishoudelijke uitgaven.

De vaste lasten zijn bijvoorbeeld de huur of hypotheek, energie en water, en de telefoonrekening. Hiervoor is meestal een contract afgesloten. Ook betaalt u ze met een vaste regelmaat: 1 keer per maand, per 2 maanden of 1 keer per jaar.

Voor de reserveringsuitgaven moet u regelmatig geld opzij zetten. Bijvoorbeeld voor kleding, de vakantie, meubels, huishoudelijke apparaten, maar ook voor reparaties hieraan.

De meeste huishoudelijke uitgaven doet u in de supermarkt. U koopt er bijvoorbeeld eten en drinken. Maar in de supermarkt is nog veel meer te koop: tandpasta en shampoo, sigaretten, een tijdschrift, schoonmaakspullen, sokken, theedoeken en kopjes, etc. Onder de huishoudelijke uitgaven vallen ook strippenkaarten en postzegels. En een fles wijn of een bloemetje of iets dergelijks, als u bij iemand op bezoek gaat.

Ook alle uitgaven moet u omrekenen naar maandbedragen. Veel uitgaven kunt u terugvinden in uw bank- of giroafschriften, vooral waar het gaat om de vaste lasten. Van het huishoudgeld is ook vaak wel bekend wat u daaraan maandelijks of wekelijks uitgeeft. Voor de reserveringsuitgaven ligt de zaak wat ingewikkelder. Weinig mensen weten wat ze bijvoorbeeld gemiddeld aan de post inventaris uitgeven of aan het onderhoud van het huis. Soms geeft u lange tijd weinig aan deze posten uit, dan ineens in korte tijd veel. In hoofdstuk 5 vindt u bij veel uitgavenposten gemiddelde bestedingen van verschillende huishoudtypen met verschillende inkomens. Van deze cijfers kunt u gebruik maken wanneer u geen gegevens heeft over uw eigen uitgavenpatroon. Bedenk daarbij wel dat de bedragen in dit hoofdstuk gemiddelden zijn. Er kunnen allerlei redenen zijn waarom u hogere of lagere bedragen zou besteden aan bepaalde uitgavenposten.

In de maandbegroting voor de nieuwe situatie komt u een aantal nieuwe uitgavenposten tegen. De belangrijkste zijn de inkomensverzekeringen. Als ondernemer moet u zelf verzekeringen afsluiten tegen een terugval in het inkomen door ziekte, arbeidsongeschiktheid of door een overlijden. Ook moet u zelf zorgen voor de opbouw van uw pensioen. Meer informatie over deze onderwerpen vindt u in de paragrafen 3.4, 3.5 en 3.7.

Daarnaast kunt u in de maandbegroting voor de nieuwe situatie uitgavenposten verdelen over de privébegroting en die voor het bedrijf. Meer informatie over deze verdeling vindt u bij de bespreking van de verschillende uitgavenposten in hoofdstuk 5.

Stap 4: Komt u uit?

Tot slot berekent u of u voldoende inkomsten heeft om uw uitgaven te betalen. Onderin het schema trekt u het totaal van de uitgaven af van het besteedbaar inkomen. Vervolgens beoordeelt u de uitkomst. De beoordeling van de maandbegroting voor de nieuwe situatie is een belangrijk hulpmiddel om te bepalen of u uw plannen doorzet.

Komt u precies uit of heeft u een overschot, dan kunt u uw plannen op basis van uw financiële situatie doorzetten. Bedenk wel dat de maandbegroting alleen laat zien of u gemiddeld per maand uitkomt. Ook is een aantal inkomsten en uitgaven in de maandbegroting schattingen.

Komt u te kort, dan zult u uw plannen moeten bijstellen. Misschien houdt u naast uw bedrijf voorlopig een baan bij een werkgever. Of kan uw partner voor inkomsten zorgen via een baan bij een werkgever. Een andere oplossing kan zijn dat u een beroep doet op een subsidieregeling van de overheid. Zie hiervoor hoofdstuk 3. Is het tekort erg groot, dan is het wellicht raadzaam om uw plannen voor een eigen bedrijf nog eens te overwegen.

Schema gemiddelde maandbegroting

Inkomsten

ondernemersinkomen	€ _____
netto salaris	€ _____
netto salaris partner	€ _____
vakantiegeld	€ _____
vakantiegeld partner	€ _____
Bbz-uitkering	€ _____
WAZ-uitkering	€ _____
WIA-uitkering	€ _____
uitkering aanvullende inkomstenverzekeringen bij ziekte	€ _____
uitkering particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering	€ _____
uitkering wegens werkloosheid (WW / Ioaw / Ioaz)	€ _____
Anw-nabestaandenuitkering	€ _____
Anw-halfwezenuitkering	€ _____
uitkering particuliere overlijdensrisicoverzekering	€ _____
AOW-pensioen	€ _____
lijfrente-uitkering FOR	€ _____
lijfrente-uitkering particuliere pensioenverzekering	€ _____
kinderbijslag	€ _____
huurtoeslag	€ _____
zorgtoeslag	€ _____
kinderopvangtoeslag	€ _____
tegemoetkoming schoolkosten	€ _____
voorlopige teruggaaf belastingdienst	€ _____
alimentatie	€ _____
kostgeld	€ _____
andere inkomsten	€ _____
totaal inkomsten	€ _____

Reserveren voor de inkomstenbelasting

totaal inkomsten	€ _____
af: reservering inkomstenbelasting	€ _____
besteedbaar inkomen	€ _____

Uitgaven

	privé	bedrijf
VASTE LASTEN		
huur of hypotheek	€ _____	_____
gas, elektriciteit en water	€ _____	_____
heffingen gemeente en waterschap	€ _____	_____
abonnement kabel	€ _____	_____
internet	€ _____	_____
vaste telefoon	€ _____	_____
mobiele telefoon	€ _____	_____
ziektekostenverzekering	€ _____	_____
inkomensverzekering eerste jaar ziekte	€ _____	_____
arbeidsongeschiktheidsverzekering	€ _____	_____
nabestaandenverzekering	€ _____	_____
pensioenverzekering	€ _____	_____
verzekeringen gezin (aansprakelijkheid en begrafenis)	€ _____	_____
verzekeringen woning (inboedel, opstal)	€ _____	_____
autokosten (verzekering, wegenbelasting, onderhoud, brandstof)	€ _____	_____
openbaar vervoer	€ _____	_____
vaste kinderopvang	€ _____	_____
school- en studiekosten	€ _____	_____
abonnement(en) op krant en/of tijdschrift	€ _____	_____
contributies	€ _____	_____
alimentatie	€ _____	_____
afbetaling lening of schuld	€ _____	_____
RESERVERINGSUITGAVEN		
inventaris	€ _____	_____
computer	€ _____	_____
kleding en schoenen	€ _____	_____
onderhoud en reparatie auto	€ _____	_____
onderhoud huis en tuin	€ _____	_____
uitgaan en hobby	€ _____	_____
vakantie	€ _____	_____
HUISHOUDELIJKE UITGAVEN		
voeding	€ _____	_____
persoonlijke verzorging	€ _____	_____
diversen	€ _____	_____
zakgeld	€ _____	_____
totaal uitgaven	€ _____	_____
besteedbaar inkomen min uitgaven	€ _____	_____

3 Inkomsten

Uw inkomen kan bestaan uit allerlei onderdelen. Het belangrijkste is het ondernemersinkomen. Na aftrek van de bedrijfskosten en de belasting, kunt u een bedrag overhevelen naar uw privébegroting. Hiervan kunt u uw privé-uitgaven betalen. Meer hierover leest u in paragraaf 3.1.

In dit hoofdstuk is er ook aandacht voor uw inkomsten tijdens een aantal minder prettige situaties. Het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) kan een inkomstenbron zijn wanneer het met de inkomsten uit uw bedrijf wat minder gaat, of als u vanuit een (dreigende) werkloosheidssituatie gaat starten met een eigen bedrijf en uw inkomsten uit het bedrijf niet direct voldoende zijn om van rond te kunnen komen. Zie voor meer informatie over het Bbz 2004 paragraaf 3.2.

In paragraaf 3.3 is aandacht besteed aan het starten van een eigen bedrijf vanuit een (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheidssituatie of vanuit een WW-situatie.

We staan er niet graag bij stil, maar iedereen kan te maken krijgen met ziekte, arbeidsongeschiktheid of met een overlijden. Deze gebeurtenissen blijven meestal niet zonder gevolgen voor uw inkomsten. De overheid garandeert voor dit soort omstandigheden vaak (maar niet altijd!) een basisinkomen. Maar bijna altijd moet u zelf verzekeringen afsluiten om uw inkomsten bij ziekte, arbeidsongeschiktheid of bij een overlijden op peil te houden. Meer over deze onderwerpen leest u in de paragrafen 3.4 en 3.5.

In paragraaf 3.6 wordt aandacht besteed aan uw inkomen na beëindiging van uw bedrijf, indien u voor uw 65^e met uw bedrijf stopt.

Helemaal ver weg klinkt waarschijnlijk uw pensionering, zeker wanneer u net begint met uw bedrijf. Toch is het belangrijk om vroeg genoeg stil te staan bij de opbouw van uw inkomen na uw pensionering. Ook hier garandeert de overheid een basisinkomen, maar moet u zelf het nodige regelen voor een hoger inkomen. U leest er meer over in paragraaf 3.7.

Onder het kopje *Overige inkomsten* bespreken we in paragraaf 3.8 tot slot een aantal tegemoetkomingen van de overheid die voor iedereen gelden, dus ook voor ondernemers. Denk hierbij aan de kinderbijslag, zorgtoeslag, huurtoeslag en de Tegemoetkoming schoolkosten.

3.1 Ondernemersinkomen

Begint u net met uw bedrijf, dan weet u nog niet welk bedrag u hieruit kunt halen voor uw privé-uitgaven. U zult een bedrag moeten schatten. Dat kan op

verschillende manieren. Heeft u op dit moment een baan bij een werkgever, dan kunt u uw netto maandsalaris aanhouden als schatting van het ondernemersinkomen. Op dit bedrag heeft u immers uw huidige privé-uitgavenpatroon afgestemd.

U kunt het ook omdraaien. Als u straks volledig afhankelijk bent van uw inkomsten uit bedrijf, zult u met uw werkzaamheden een bedrag moeten verdienen waarvan u minimaal uw huidige privé-uitgaven kunt betalen. Uw huidige privé-uitgaven kunt u berekenen met behulp van het schema in hoofdstuk 2 en de informatie in hoofdstuk 5.

De laatste mogelijkheid is dat u uitgaat van de bijstandsnorm voor uw huishouden. Dat betekent dat u voor alle privé-uitgaven een minimaal bedrag beschikbaar heeft. Heeft u echter een hoge huur of hypotheek, dan is de bijstandsnorm waarschijnlijk een te laag bedrag voor uw huishouden. U zult dan een hoger bedrag moeten aanhouden. De bijstandsnormen staan in de tabel hierna:

Bijstand, netto bedragen per maand (1 januari 2007)

	Uitkering €	Vakantiegeld €	Totaal €
Echtpaar	1.176,25	60,61	1.236,86
Alleenstaande ouders	823,38	42,42	865,80
Alleenstaanden	588,13	30,30	618,43
Maximale toeslag voor alleenstaande ouders en alleenstaanden	235,25	12,12	247,37

Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Bedenk tot slot dat het bedrag dat u kunt gebruiken voor uw privé-uitgaven, niet gelijk is aan de omzet van het bedrijf. Voor uw bedrijf maakt u immers ook kosten die betaald moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan huisvesting, inkoop, verzekeringen en adverteren. De omzet min de kosten is de winst, maar ook dit bedrag kunt u niet zonder meer overhevelen naar uw privébegroting. Over de winst moet immers nog inkomstenbelasting worden betaald. Een vuistregel voor de hoogte van de inkomstenbelasting is uit te gaan van eenderde van de winst. Reserveert u dit bedrag, dan komt u niet voor verrassingen te staan. Zie voor meer informatie over belastingen ook hoofdstuk 4.

Het probleem is dat u pas na afloop van het boekjaar precies weet hoeveel u overhoudt voor privé, terwijl u net als ieder ander elke maand geld nodig hebt voor privé-uitgaven. Daarom is het van belang om goed inzicht te hebben in de boekhouding. Maak samen met uw boekhouder een schatting (prognose) van het lopende jaar; bij voorkeur op maandbasis.

3.2 Financiële steun van de gemeente (Bbz 2004)

Het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) biedt aan gevestigde ondernemers en personen die vanuit een werkloosheidssituatie van plan zijn een eigen bedrijf te beginnen de mogelijkheid om bij de gemeente een krediet of inkomensaanvulling aan te vragen.

U komt in het kader van het Bbz 2004 alleen voor financiële ondersteuning in aanmerking als u niet (meer) bij een gewone bank terecht kunt en het gezinsinkomen buiten het inkomen uit de onderneming lager is dan de wettelijke bestaansnorm. Dit houdt in, dat u alleen voor Bbz in aanmerking kunt komen, als u en uw mogelijke partner geen inkomsten naast het bedrijf hebben hoger dan de voor u van toepassing zijnde bijstandsnorm.

Andere voorwaarden om in aanmerking te komen zijn onder meer:

- u moet nog geen 65 jaar zijn;
- de bedrijfsuitoefening moet voldoen aan alle wettelijke eisen;
- er moet sprake zijn van een volwaardige onderneming (recht op fiscale zelfstandigenaftrek);
- u moet zelf werkzaam zijn in het bedrijf, de zeggenschap hebben en de financiële risico's dragen.

Wanneer één van de onderstaande situaties op u van toepassing is, kunt u de gemeente vragen om financiële steun. U doet dan een beroep op het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004):

1. U heeft een uitkering wegens werkloosheid en wilt beginnen met een eigen bedrijf.
2. U heeft al een aantal jaren een eigen bedrijf en heeft tijdelijke financiële problemen.
3. U bent 55 jaar of ouder, u heeft ten minste 10 jaar een eigen bedrijf en uw inkomen ligt onder de bijstandsnorm.
4. U wilt op korte termijn stoppen met uw bedrijf.

3.2.1 Vanuit werkloosheid een eigen bedrijf beginnen

Vanuit werkloosheid een eigen bedrijf beginnen is niet altijd even makkelijk. Veel banken vinden het een te groot risico om mensen met een uitkering geld te lenen voor de start van een bedrijf. Startende ondernemers kunnen daarom een beroep doen op het Bbz. Het Bbz wordt uitgevoerd door de gemeenten. Een Bbz-aanvraag

moet dan ook bij de gemeente waarin u woont worden ingediend. U kunt op 2 manieren financiële steun krijgen:

U kunt maximaal € 31.502 lenen als kapitaal voor de start van uw bedrijf. Over de lening betaalt u rente. Bedrijfskapitaal lenen via het Bbz kan alleen als u geen of een onvoldoende hoge lening kunt krijgen via een bank of een andere financiële instelling. Bij sommige gemeenten moet u dan de afwijzing van de bank kunnen laten zien. De looptijd van de lening wordt vastgesteld door de gemeente. De looptijd bedraagt maximaal 10 jaar; de rente is vast gedurende de gehele looptijd en bedraagt 4 ½%.

Daarnaast kunt u bijstand aanvragen voor 'de noodzakelijke kosten van het bestaan'. Daarvan kunt u gedurende de eerste 6 maanden van uw ondernemerschap de kosten van uw levensonderhoud betalen. Deze uitkering kan met 6 maanden worden verlengd en daarna 2 keer met nog eens 12 maanden.

De hoogte van de Bbz-uitkering is gelijk aan de reguliere bijstandsnorm met een extra vergoeding voor eventuele premie arbeidsongeschiktheidsverzekering en een woonkostentoeslag indien uw woonlasten hoger zijn dan normaal te achten woonlasten bij een inkomen op bijstandsniveau.

Een Bbz-uitkering is een lening. De hoogte van de lening wordt achteraf berekend aan de hand van de inkomsten uit uw bedrijf. Ligt uw inkomen boven de bijstandsnorm, dan wordt de uitkering omgezet in een renteloze lening. Ligt uw inkomen onder de bijstandsnorm, dan wordt de uitkering (gedeeltelijk) omgezet in een schenking.

Om als starter een beroep te kunnen doen op het Bbz, moet u in een goed ondernemingsplan laten zien dat uw bedrijf op den duur levensvatbaar is. Er is sprake van een levensvatbaar bedrijf, als uw inkomen uit bedrijf, samen met mogelijk overig inkomen van u en uw partner toereikend is om de kosten van uw levensonderhoud te kunnen betalen.

Als u bijstand ontvangt en van plan bent een bedrijf of zelfstandig beroep te beginnen, dan kunt u in aanmerking komen voor een zogenaamde voorbereidingsperiode van ten hoogste 12 maanden waarin uw WWB-uitkering wordt voortgezet en waarin u wordt vrijgesteld van sollicitatieverplichtingen. In deze periode kunt u dan een ondernemingsplan ontwikkelen en komt u in aanmerking voor begeleiding, veelal door een externe deskundige als IMK.

Indien u in deze voorbereidingsperiode over onvoldoende middelen beschikt om een toetsbaar ondernemingsplan te kunnen maken, dan kunt u in aanmerking komen voor een renteloos Bbz-voorbereidingskrediet van maximaal € 2.603.

De Sociale dienst van de gemeente kan vervolgens een bedrijfsadviseur inschakelen die het plan beoordeelt en aangeeft of het haalbaar is. De Sociale dienst betaalt de kosten van dit advies. Meer informatie over een ondernemersplan kunt u krijgen bij de kamer van Koophandel in uw regio. Zie voor adressen: www.kvk.nl.

3.2.2 Al een paar jaar ondernemer

Ook voor ondernemers die al een paar jaar een eigen bedrijf hebben, kan het soms moeilijk zijn om de eindjes aan elkaar te knopen. Ook zij kunnen bij de gemeente aankloppen voor financiële steun. De belangrijkste voorwaarde daarvoor is dat de financiële moeilijkheden tijdelijk zijn. Het bedrijf moet, na invulling van de financiering, weer levensvatbaar zijn. Andere voorwaarden zijn dat banken of andere kredietverleners de ondernemer niet kunnen helpen en dat de ondernemer en zijn gezin geen inkomsten buiten het bedrijf hebben hoger dan bijstandsniveau.

U kunt op 2 manieren financiële steun krijgen via het Bbz:

U kunt een bedrag lenen om het bedrijf in stand te houden en om investeringen te financieren. De lening bedraagt maximaal € 171.111. Over de lening moet rente betaald worden; deze bedraagt 4 ½%. U moet de lening binnen maximaal 10 jaar terugbetalen. Ligt uw inkomen in het jaar waarin u de lening aanvraagt - of in het jaar dat daaraan voorafgaat - onder het bijstandsniveau, dan kan de lening (gedeeltelijk) omgezet worden in een schenking.

U kunt een uitkering aanvragen voor de kosten van uw levensonderhoud. De uitkering is een schenking wanneer u regelmatig inkomsten krijgt uit uw bedrijf en u de uitkering aanvraagt voor maximaal 6 maanden. Uw eigen inkomen moet dan al langere tijd onder de bijstandsnorm liggen.

Voldoet u niet aan deze voorwaarden, dan is de uitkering een lening. U kunt gedurende maximaal 12 maanden een uitkering ontvangen. In bijzondere gevallen kan die termijn worden verlengd met 24 maanden.

De uitkering is een aanvulling op uw eigen inkomen. Om te bepalen welk bedrag u ontvangt, schat de gemeente uw inkomen uit uw bedrijf en mogelijk overig inkomen tijdens de periode waarvoor u de uitkering aanvraagt. Na afloop van het boekjaar wordt het definitieve inkomen uit uw bedrijf berekend. Pas dan wordt definitief bepaald hoeveel uitkering u ontvangt. Is uw jaarinkomen inclusief de uitkering hoger dan de bijstandsnorm, dan moet u het meerdere terugbetalen. Ligt het jaarinkomen inclusief de uitkering onder de bijstandsnorm, dan wordt de uitkering aangevuld tot de bijstandsnorm.

3.2.3 Oudere ondernemer

Als u een oudere ondernemer bent en een bedrijf of beroep exploiteert dat niet meer levensvatbaar is, dan kunt u een beroep doen op het Bbz, zodat u het bedrijf toch kunt voortzetten.

U bent een oudere zelfstandige als u 55 jaar of ouder bent en minimaal 10 jaar een eigen bedrijf of beroep exploiteert, waaruit op jaarbasis een netto winst wordt verwacht van ten minste € 6.796.

U kunt dan tot uw 65-ste via het Bbz een aanvulling aanvragen op uw inkomen. Deze aanvulling is dan een aanvulling op uw bedrijfsinkomen en mogelijk overig inkomen tot bijstandsniveau.

Een tweede mogelijkheid is dat u een lening aanvraagt om het bedrijf in stand te houden en om investeringen te financieren. De lening voor oudere zelfstandigen is maximaal € 8.556. Als uw eigen vermogen kleiner is dan € 115.275, dan wordt de lening omgezet in een schenking. U hoeft dit bedrag dan dus niet terug te betalen. Heeft u een groter eigen vermogen dan € 115.275, dan wordt de lening als renteloze lening verstrekt, die pas hoeft te worden terugbetaald nadat het bedrijf is beëindigd.

3.2.4 Stoppen met het bedrijf

Er zijn verschillende redenen om te stoppen met het bedrijf. Eén ervan is dat uw bedrijf toch niet levensvatbaar blijkt te zijn. Heeft u een eigen bedrijf dat u moet beëindigen omdat dit niet meer levensvatbaar is, dan kunt u tot het moment van bedrijfsbeëindiging een uitkering aanvragen voor de kosten van uw levensonderhoud. Dit ontvangt u gedurende maximaal 12 maanden. Er is een verlenging mogelijk met nog eens 12 maanden. Wel is het de bedoeling dat u er alles aan doet om uw bedrijf binnen die eerste 12 maanden te beëindigen.

Meer informatie over het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) kunt u krijgen bij de Sociale dienst in uw gemeente. U kunt hier ook een Bbz-uitkering aanvragen.

3.3 Starten en financiële steun van UWV

3.3.1 Starten met een arbeidsongeschiktheidsuitkering

Beginnende ondernemers die door (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid minder kansen hebben op werk, kunnen op grond van het Re-integratiebesluit een starterskrediet aanvragen voor een eigen bedrijf. Voorwaarde om voor een starterskrediet in aanmerking te komen is, dat u als arbeidsongeschikte een ZW, WIA, WAO, Wajong of WAZ-uitkering moet ontvangen en dat u een ondernemingsplan kunt overleggen waaruit blijkt dat uw plannen haalbaar zijn. Of het krediet wordt verleend, hangt onder meer af van de levensvatbaarheid van het te starten bedrijf.

De kredietfaciliteiten, zowel het starterskrediet als een mogelijk voorbereidingskrediet, zijn gelijk aan de Bbz-startersfaciliteiten (zie paragraaf 3.2.1).

Meer informatie over het starten vanuit een arbeidsongeschiktheidssituatie kunt krijgen bij UWV.

3.3.2 Starten met een WW-uitkering

Indien u als WW-gerechtigde een eigen bedrijf gaat starten, bent u niet meer beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Gevolg hiervan is, dat uw WW-uitkering komt te vervallen en dat er in de meeste gevallen, zeker gedurende de eerste maanden, een belangrijke inkomensterugval plaatsvindt.

Om deze terugval te beperken en daarmee het starten van een eigen bedrijf door WW-ers te stimuleren is per 1 juli 2006 de Werkloosheidswet gewijzigd. Een WW-gerechtigde heeft nu de mogelijkheid om, na toestemming van het UWV, gedurende 6 maanden met behoud van uitkering te starten als zelfstandige. Eventuele inkomsten uit onderneming gedurende deze startperiode van 6 maanden worden voor 70% verrekend met de WW-uitkering.

Het UWV kan toestemming verlenen om met behoud van WW een eigen bedrijf te beginnen als het aannemelijk is, dat u met de bedrijfsactiviteiten in de toekomst structureel in uw bestaan kunt voorzien. Naast de te verwachten levensvatbaarheid gelden als voorwaarden dat de bedrijfsactiviteiten op het moment van aanvraag nog niet mogen zijn gestart, dat de werkloosheidsuitkering niet is verleend als gevolg van een verkorting van de werktijd en dat de toestemming om met behoud van WW-uitkering als zelfstandige te gaan starten tijdens de uitkeringsduur niet eerder aan u is verleend.

De verrekening van inkomsten in de startperiode van 6 maanden is geregeld in het 'Besluit vaststelling inkomsten startende zelfstandigen WW'.

In dit besluit wordt voor het begrip 'inkomsten' aansluiting gezocht bij het fiscale inkomensbegrip: het belastbaar loon of het belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden en de belastbare winst uit onderneming, vermeerderd met de ondernemersaftrek. Negatieve inkomsten worden daarbij op nihil gesteld.

Om oneigenlijk gebruik (het vooruit schuiven van inkomsten) te voorkomen is er voor gekozen om de inkomsten in de startperiode van 6 maanden vast te stellen op 50% van het inkomen dat in de periode van 12 maanden na de start wordt gerealiseerd. Daarbij wordt er van uit gegaan, dat het inkomen gelijkmatig over het jaar wordt genoten.

Vervolgens wordt 70% van het berekende inkomen in mindering gebracht op de WW-uitkering die gedurende de startperiode is verstrekt.

Als bijvoorbeeld wordt gestart in week 40 van 2006, dan bestaan de inkomsten over de eerste 12 maanden uit de inkomsten genoten in week 40 tot en met 52 van 2006 plus de inkomsten in de weken 1 tot en met 39 van 2007. Als dan bijvoorbeeld in 2006 een inkomen is genoten van € 2.000 en over geheel 2007 een inkomen van € 15.000, dan wordt aan de eerste 12 maanden een bedrag toegerekend van (€ 2.000 plus 39/52 maal € 15.000 is) € 13.250.

De inkomsten in de startperiode worden dan vastgesteld op (50% van € 13.250) € 6.625, ofwel € 1.104 per maand. En deze inkomsten worden tenslotte voor 70% (€ 773 per maand) in aanmerking genomen als toe te passen korting op de WW-uitkering in de startperiode.

Veelal zal er naast een voorlopige inkomensaanvulling ook behoefte zijn aan bedrijfskapitaal. WW-ers kunnen hiervoor geen beroep doen op het UWV. U bent hiervoor in eerste instantie aangewezen op een bankfinanciering of, indien geen bank bereid kan worden gevonden een krediet te verstrekken, een financiering in het kader van het Bbz 2004 (zie paragraaf 3.2.1).

Meer informatie over het starten vanuit een WW-situatie kunt krijgen bij UWV.

3.4 Het inkomen bij ziekte en arbeidsongeschiktheid

Iedereen die werkt, loopt het risico om door ziekte of arbeidsongeschiktheid niet te kunnen werken. Dat zal meestal gevolgen hebben voor het inkomen.

3.4.1 Aanvullende inkomstenverzekeringen bij ziekte

Kunt u door ziekte niet werken, dan kunt u soms een beroep doen op het Bbz. Deze vult uw inkomen aan tot het minimumniveau.

Voorwaarde is dan wel, dat verwacht moet worden dat uw bedrijf levensvatbaar is. Het Bbz vult uw inkomen aan tot het minimumniveau. Komt de uitkering uit uw verzekering boven het minimumniveau, dan ontvangt u geen Bbz meer.

Als zelfstandig ondernemer bent u niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen. Bij mogelijke ziekte moet u zelf voor een vervangend inkomen zorgen, bijvoorbeeld door het afsluiten van een particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering. Dat betekent echter niet dat u verplicht bent om zelf een verzekering af te sluiten.

Het is belangrijk om u goed te oriënteren voordat u een aanvullende verzekering kiest. Vraag bij een aantal maatschappijen een offerte aan.

Meer informatie over aanvullende inkomstenverzekeringen bij ziekte kunt u krijgen bij uw verzekeraar of financieel adviseur.

Starten vanuit een baan bij een werkgever

Werkt u nu nog in loondienst, maar wilt u binnenkort voor uzelf beginnen? Dan bent u op dit moment via uw werkgever verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid. Deze verzekering kunt u vrijwillig voortzetten. Voorwaarde is dat u tenminste 1 jaar in loondienst hebt gewerkt. Binnen 4 weken nadat u uw baan heeft opgezegd, moet u de vrijwillige verzekering regelen bij de uitvoeringsinstelling waarbij uw voormalige werkgever aangesloten is.

3.4.2 Particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering

Er bestaan allerlei particuliere verzekeringen die uw inkomen kunnen aanvullen tot een hoger niveau. Er zijn tijdelijke en langlopende verzekeringen mogelijk. Bij een tijdelijke verzekering krijgt u hooguit 2 of 5 jaar een uitkering. De langlopende verzekering loopt meestal door tot uw 65-ste.

De hoogte van de premie hangt onder andere af van uw beroep, de hoogte van de uitkering en van de gekozen eindleeftijd (meestal 65 jaar). Als u de uitkering wekelijks of maandelijks ontvangt, kunt de premie van de belasting aftrekken. Over de uitkering betaalt u te zijner tijd belasting. Ontvangt u de uitkering ineens, dan betaalt u er geen belasting over. De premie kunt u dan niet van de belasting aftrekken.

Vrijwel alle verzekeraars betalen pas uit na een bepaalde periode. De kortst mogelijke termijn is 14 dagen. De meeste verzekeraars stellen als voorwaarde dat uw inkomen tijdens uw arbeidsongeschiktheid niet hoger mag zijn dan daarvoor.

Het is belangrijk om u goed te oriënteren voordat u een verzekering kiest. Vraag bij een aantal maatschappijen een offerte aan. Meer informatie over arbeidsongeschiktheidsverzekeringen kunt u krijgen bij uw verzekeraar.

3.5 Het inkomen na een overlijden

Naast emotionele gevolgen krijgt uw partner na uw overlijden (of u na het overlijden van uw partner) te maken met financiële veranderingen. Als er geen aanvullende inkomstenverzekering is afgesloten, kan het inkomen opeens sterk dalen. Ook kunnen bepaalde kosten stijgen. De achterblijvende partner is bijvoorbeeld meer kwijt aan kinderopvang, doordat hij of zij vaker een oppas nodig heeft voor de kinderen.

3.5.1 Een basisverzekering, maar niet voor iedereen

De basisverzekering voor nabestaanden is de Algemene nabestaandenwet (Anw). Anders dan de naam doet vermoeden, geldt deze regeling voor een beperkte groep inwoners van Nederland. Voor een Anw-uitkering komen nabestaanden in aanmerking die jonger zijn dan 65 jaar en:

- voor 1950 zijn geboren; of
- kinderen onder de 18 jaar verzorgen; of
- 45% of meer arbeidsongeschikt zijn.

Er zijn drie soorten Anw-uitkeringen:

- de nabestaandenuitkering (voor de achterblijvende partner)
- de halfwezenuitkering (voor de langstlevende ouder van kinderen onder de 18 jaar)
- de wezenuitkering (voor kinderen waarvan beide ouders zijn overleden)

De hoogte van de nabestaandenuitkering is afhankelijk van het inkomen van de achterblijvende partner. De uitkering bedraagt maximaal 70% van het minimumloon. Van deze uitkering worden eigen inkomsten uit arbeid of een uitkering wegens werkloosheid of arbeidsongeschiktheid afgetrokken. Het inkomen uit arbeid wordt gedeeltelijk gekort en een uitkering wegens werkloosheid of arbeidsongeschiktheid wordt volledig gekort op de Anw-uitkering. Gaat uw inkomen omlaag -bijvoorbeeld doordat u meer tijd wilt hebben om voor de kinderen te zorgen - dan kunt u alsnog een uitkering aanvragen.

De halfwezen- en de wezenuitkering zijn onafhankelijk van het inkomen. De halfwezenuitkering is een bedrag per gezin; de wezenuitkering wordt per kind uitbetaald.

Anw-uitkeringen per 1 januari 2007 (exclusief vakantie-uitkering)

Per maand	Uitkering bruto	
	€	
<i>met kinderen</i>		
Nabestaandenuitkering	1.016,69	70%
Halfwezenuitkering	235,29	20%
	<hr/>	
	1.251,98	90%
<i>zonder kinderen</i>		
Nabestaandenuitkering	1.016,69	70%

Wezen (ongehuwd)

tot en met 9 jaar	318,39
van 10 tot en met 15 jaar	477,59
van 16 tot en met 20 jaar	636,78

Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

U hoeft geen aparte verzekering voor de Anw af te sluiten. Voldoet u aan de bovenstaande voorwaarden, dan ontvangt u een uitkering.

3.5.2 Particuliere overlijdensrisicoverzekering

De Anw vult uw inkomen aan tot het minimumniveau. En lang niet iedereen heeft er recht op. Het is daardoor heel goed mogelijk dat uw partner na uw overlijden (of u na het overlijden van uw partner) een (veel) lager inkomen heeft dan voorheen. Het is dus belangrijk om zelf iets te regelen voor uw nabestaanden. Er bestaan allerlei mogelijkheden om het inkomen aan te vullen tot een hoger niveau. U kunt hierbij denken aan levensverzekeringen, zoals een koopsompolis of een overlijdensrisicoverzekering. Een koopsompolis keert - afhankelijk van de gekozen vorm - maandelijks een vast bedrag uit aan de nabestaanden. Een overlijdensrisicoverzekering keert een bepaald bedrag uit als de verzekerde overlijdt.

Een overlijdensrisicoverzekering die gekoppeld is aan uw eigen huis, keert geen bedrag uit, maar lost (een deel van) de hypotheekschuld af waardoor de nabestaanden minder hoge woonlasten hebben. Tot slot kunt u ook sparen of beleggen, om zo een potje achter de hand te hebben in geval van nood.

Het is belangrijk om u goed te oriënteren voordat u kiest voor een bepaalde mogelijkheid. Meer informatie kunt u krijgen bij uw verzekeraar.

3.6 Het inkomen na beëindiging onderneming

3.6.1 Inkomen na bedrijfsbeëindiging

Omdat u als ondernemer geen werknemersverzekeringspremie betaalt, komt u na een mogelijke bedrijfsbeëindiging niet in aanmerking voor bijvoorbeeld een WW-uitkering. Indien u jonger bent dan 65 jaar en niet in aanmerking komt voor een Ioaz-uitkering (zie paragraaf 3.5.2) dan bent u na bedrijfsbeëindiging zelf verantwoordelijk voor uw inkomen. Indien dan het inkomen van u en uw mogelijke partner onder het voor u geldende sociale minimum uitkomt, dan kunt u bij de gemeente een beroep doen op een bijstandsuitkering (WWB).

Aan een mogelijke WWB-uitkering wordt dan de verplichting verbonden dat zowel u als uw mogelijke partner als werkzoekende wordt ingeschreven bij het CWI.

3.6.2 Oudere gewezen zelfstandigen

Zelfstandigen van 55 jaar en ouder die hun bedrijf beëindigen omdat de inkomsten daaruit onvoldoende zijn, kunnen een Ioaz-uitkering aanvragen. De Ioaz-uitkering is gelijk aan de bijstandsnorm. Belangrijk voordeel ten opzichte van een WWB-uitkering is echter, dat mogelijk aanwezig eigen vermogen tot een bedrag van € 115.275 buiten beschouwing blijft en dat bij een mogelijk hoger vermogen dan € 115.275 de Ioaz-uitkering wordt gekort met 4% van het hogere vermogen. De korting vindt op jaarbasis plaats. Voor de vaststelling van de hoogte van het vermogen gelden aparte regels.

Bij het bepalen van de hoogte van de uitkering telt het inkomen van uw partner mee. De uitkering kan doorlopen tot u 65 jaar wordt.

Om een beroep te kunnen doen op de Ioaz gelden de volgende voorwaarden:

- Uw bedrijf heeft minimaal 3 jaar bestaan. In de 7 jaar daarvoor was u óf in loondienst, óf had u een eigen bedrijf.
- U werkte minimaal 1225 uur per jaar in het eigen bedrijf.
- Uw inkomsten uit of in verband met arbeid waren de afgelopen 3 jaar lager dan € 21.165 (bruto) per jaar (het normbedrag van het minimuminkomen van een zelfstandige).
- U verwacht dat het inkomen de komende jaren niet boven € 18.920 zal uitkomen.
- U heeft de Ioaz-uitkering aangevraagd voordat u met het bedrijf bent gestopt.

- U schrijft zich als werkzoekende in bij een CWI.

U hoeft geen aparte verzekering voor de Ioaz af te sluiten. Voldoet u aan de bovenstaande voorwaarden, dan ontvangt u een uitkering nadat u het bedrijf heeft beëindigd.

Meer informatie over de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Ioaz) kunt u krijgen bij de Sociale dienst in uw gemeente. U kunt hier ook een Ioaz-uitkering aanvragen.

3.7 Uw inkomen na uw pensionering

Welke voorzieningen zijn er voor een financieel onbezorgde oude dag? Om te beginnen is er de AOW: een basisverzekering voor iedereen die in Nederland woont. Als ondernemer kunt u daarnaast gebruik maken van de Fiscale Oudedagsreserve (FOR). Verder kunt u bepaalde verzekeringen afsluiten voor een hoger inkomen na uw pensionering, of sparen of beleggen. Tot slot kunt u ook kijken naar de uitgavenkant van de begroting. Neem bijvoorbeeld het eigen huis; als de hypotheek (grotendeels) is afgelost tegen de tijd dat u stopt met werken, heeft u lagere woonlasten en dus een ruimer inkomen te besteden.

3.7.1 AOW: de basisverzekering voor het pensioen

De basisverzekering voor uw pensioen is de Algemene Ouderdomswet (AOW). Iedereen die in Nederland woont of werkt, is automatisch verzekerd. Ook als u geen inkomen heeft, bouwt u AOW op.

Wonen of werken in het buitenland

Als u een aantal jaren niet in Nederland heeft gewoond of gewerkt, loopt u het risico dat u later geen volledige AOW ontvangt. Voor ieder jaar dat u tussen uw 15^e en 65^e in het buitenland verblijft, krijgt u 2% korting op de AOW. Om deze korting te voorkomen, kunt u zich vrijwillig verzekeren of, in sommige gevallen, de verloren jaren inkopen. Meer informatie kunt u krijgen via de website van de Sociale Verzekeringsbank (SVB), www.svb.nl.

Vanaf de eerste dag van de maand waarin u 65 jaar wordt, ontvangt u AOW. De hoogte van de AOW wordt afgeleid van het minimumloon. Een alleenstaande 65-plusser ontvangt 70% van het minimumloon; een gehuwde 50%. Gehuwden en samenwonenden met een partner jonger dan 65 jaar, kunnen in aanmerking komen voor een partnertoeslag. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van het eventuele inkomen van de partner. Voor personen die voor 1 februari 1994 recht hadden op AOW, bedraagt de partnertoeslag maximaal € 351,28 (excl. vakantiegeld). Voor personen die na 1 februari 1994 recht hebben op AOW is de maximale toeslag € 653,73 (excl. vakantiegeld). In 2015 gaat de partnertoeslag verdwijnen (zie kader).

AOW-uitkeringen per 1 januari 2007 (exclusief vakantie-uitkering)

Per maand	Uitkering bruto
	€
Gehuwd	653,73
Alleenstaande	956,18
Alleenstaande met kind jonger dan 18 jaar	1.186,43

Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Partnertoeslag verdwijnt na 2015

In 2015 gaat de partnertoeslag verdwijnen. Dit heeft vooral gevolgen voor (echt)paren waarbij de oudste partner alleenverdiener is. Wanneer deze in of na 2015 65 jaar wordt, ontvangt hij of zij uitsluitend AOW voor zichzelf. Er bestaat dan geen recht meer op een toeslag voor de partner zonder eigen inkomsten. Pas als deze ook 65 jaar wordt, krijgt hij of zij zelf AOW. Is uw partner geboren na 1950 en heeft hij of zij geen eigen inkomen? Houdt er dan rekening mee dat u een pensioengat heeft in de periode tussen uw 65-ste verjaardag en de maand waarin uw partner 65 jaar wordt. Overleg met uw verzekeraar of en hoe u dit pensioengat kunt aanvullen.

3.7.2 Een deel van de winst reserveren voor later: de FOR

Als ondernemer kunt u sparen voor uw pensioen via de Fiscale Oudedagsreserve (FOR). Ieder jaar kunt u een bepaald percentage van uw winst (tot een maximumbedrag) reserveren voor uw pensioen (zie ook paragraaf 4.1.3). U betaalt dan minder belasting. De belastingdienst houdt bij welke bedragen u jaarlijks reserveert.

Om gebruik te kunnen maken van de FOR, moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- de winst uit onderneming is positief;
- u bent niet ouder dan 65 jaar;
- u werkt minimaal 1225 uur per jaar in uw bedrijf. Als u naast de onderneming nog een baan heeft bij een werkgever, moet u meer dan 50% van het totale aantal gewerkte uren in uw bedrijf werken (uren criterium). Dit laatste geldt niet als u korter dan 5 jaar in uw bedrijf werkt.

De toevoeging aan de FOR is een bedrag waarover u nog geen belasting heeft betaald. U kunt er dan ook niet vrij over beschikken. Stopt u met uw bedrijf, dan komt de FOR vrij. Op dat moment betaalt u er belasting over. Een andere mogelijkheid is, dat u een lijfrente koopt voor het bedrag van de FOR. U kunt de kosten van de lijfrente dan van de inkomstenbelasting aftrekken. Op het moment dat u de lijfrente - meestal maandelijks - laat uitkeren, betaalt u over de uitkering belasting. Aangezien u na uw 65-ste in een lager belastingtarief valt, betaalt u er dan dus minder belasting over dan wanneer u het geld niet had toegevoegd aan de FOR.

Meer informatie over de Fiscale Oudedagsreserve (FOR) kunt u krijgen bij de Belastingtelefoon voor ondernemers, 0800 0443.

3.7.3 Particuliere pensioenverzekering, sparen of beleggen

De AOW is een inkomen op het minimumniveau. En als u net begint met uw bedrijf, is het vrijwel onmogelijk om te bepalen welk bedrag u jaarlijks kunt toevoegen aan de FOR. Dat kan de hoogte van uw inkomen na uw pensionering erg onzeker maken. Maar aan de andere kant hoeft u niet meteen een pensioentekort te hebben als uw inkomen na uw pensionering lager is dan voorheen. U heeft pas echt een tekort als u te weinig te besteden heeft om uw levensstijl te kunnen voortzetten. Hoeveel geld daarvoor nodig is, hangt af van uw wensen. Wilt u veel gaan reizen na uw pensionering, of blijft u thuis in uw eigen tuin? Gaat u vaker uit eten, wilt u een vakantiehuisje of gaat u juist kleiner wonen? Vaak veranderen ook de uitgaven als u stopt met werken. Als u een eigen huis heeft, is de kans groot dat de hypotheek afgelost is op het moment dat u stopt met werken. Misschien ruilt u uw auto in voor een kleinere, omdat u minder vaak en minder ver hoeft te reizen.

Wilt u uw inkomen na uw pensionering aanvullen tot een hoger niveau, dan bestaan er allerlei mogelijkheden. U kunt bijvoorbeeld een lijfrenteverzekering afsluiten. U betaalt dan jaarlijks een bedrag aan een verzekeringsmaatschappij. Dit kunt u tot een bepaald maximum aftrekken van de inkomstenbelasting. De verzekeraar belegt het bedrag, waardoor het (hopelijk) groeit. Op een moment dat u vooraf kiest (bijv. als u stopt met uw bedrijf) valt het bedrag vrij. Dit bedrag wordt omgezet in een lijfrente. Elke maand ontvangt u een vast deel van het bedrag dat u gespaard heeft. Over deze uitkeringen betaalt u belasting. Er zijn verschillende soorten lijfrenteverzekeringen, bijvoorbeeld:

- een oudedagslijfrente, voor een aanvulling op de AOW en de FOR;
- overbruggingslijfrente wanneer u vóór uw 65-ste wilt stoppen met werken en een tijdelijke inkomensachteruitgang wil opvangen;
- tijdelijke oudedagslijfrente.

Een tweede mogelijkheid is zelf sparen of beleggen. U zet dan bijvoorbeeld maandelijks een bepaald bedrag op een spaar- of beleggingsrekening. Uit het vermogen dat u zo opbouwt, kunt u na uw pensionering putten. Kiest u ervoor om zelf te sparen, dan kunt u de inleg niet aftrekken van de inkomstenbelasting. Het saldo wordt bovendien - boven een bepaalde vrijstelling - belast in box 3. Over de bedragen die u later weer opneemt van uw spaar- of beleggingsrekening, betaalt u daarentegen geen belasting.

Het is belangrijk om u goed te oriënteren voordat u kiest voor een bepaalde mogelijkheid. Meer informatie kunt u krijgen bij uw verzekeraar of financieel adviseur.

3.8 Overige inkomsten

3.8.1 Kinderbijslag

Iedereen die in Nederland woont of in loondienst is, heeft onder bepaalde voorwaarden recht op kinderbijslag voor de kinderen die tot het huishouden behoren. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) is de instantie die de kinderbijslagwet uitvoert.

Voor uitwonende kinderen jonger dan 16 jaar, die minder dan netto € 1.042 per kwartaal eigen inkomsten hebben, krijgt u tweevoudige kinderbijslag. Is het netto inkomen van het uitwonende kind minder dan € 1.691 per kwartaal, dan krijgt u enkelvoudige kinderbijslag. Zijn de eigen inkomsten van het kind € 1.691 per kwartaal of meer, dan is er geen recht op kinderbijslag.

Voor thuiswonende kinderen van 16 en 17 jaar heeft u recht op enkelvoudige kinderbijslag als het kind minder dan € 1.196 netto per kwartaal aan eigen inkomsten heeft. Heeft het kind € 1.196 of meer aan eigen inkomsten, dan vervalt het recht op kinderbijslag.

Voor uitwonende kinderen van 16 en 17 jaar bestaat recht op tweevoudige kinderbijslag zolang het kind niet meer dan € 1.042 netto per kwartaal aan eigen inkomsten heeft. Heeft het kind meer dan € 1.042, maar minder dan € 1.691 per kwartaal aan eigen inkomsten, dan heeft u recht op enkelvoudige kinderbijslag. Zijn de eigen inkomsten van het kind € 1.691 per kwartaal of meer, dan is er geen recht op kinderbijslag.

Alle bijverdiensten uit een baantje, een stage of als zelfstandige worden beschouwd als eigen inkomsten. Tegemoetkoming schoolkosten, wezenpensioen en alimentatie die het kind ontvangt, gelden niet als inkomsten voor de kinderbijslag.

Hoeveel kinderbijslag?

Met behulp van onderstaande tabel kunt u uitrekenen op welk bedrag u recht heeft. Ga daarvoor eerst na hoeveel kinderbijslagkinderen uw gezin telt. Dat gaat als volgt. Heeft u voor een kind recht op enkelvoudige kinderbijslag, dan telt het voor 1 kinderbijslagkind. Heeft u voor een kind recht op tweevoudige kinderbijslag, dan telt het voor 2 kinderbijslagkinderen.

Bepaal daarna onder welke van de 4 leeftijdscategorieën het kind valt. De bedragen gelden per kinderbijslagkind. Voor een kind waarvoor u tweevoudige kinderbijslag ontvangt, moet u dit dus met 2 vermenigvuldigen.

Kinderbijslag per kwartaal (1 januari 2007)

Aantal kinder- bijslagkinderen	0 tot 6 jaar	6 tot 12 jaar	12 tot 18 jaar geboren voor 1-1-1995	geboren na 1-1-1995
1	€ 187,42	€ 227,58	€ 267,74	€ 267,74
2	€ 187,42	€ 227,58	€ 301,09	€ 267,74
3	€ 187,42	€ 227,58	€ 312,20	€ 267,74
4	€ 187,42	€ 227,58	€ 336,63	€ 267,74
5	€ 187,42	€ 227,58	€ 351,28	€ 267,74
6	€ 187,42	€ 227,58	€ 361,06	€ 267,74

De cijfers in deze paragraaf gelden per 1 januari 2007. De meest recente cijfers zijn te vinden in de brochures van de SVB, of op de website www.svb.nl.

3.8.2 Tegemoetkoming schoolkosten

Ouders van schoolgaande kinderen die jonger zijn dan 18 jaar, kunnen Tegemoetkoming schoolkosten aanvragen. Om hiervoor in het schooljaar 2007/2008 in aanmerking te komen, moet de leerling op 1 juli 2007 jonger zijn dan 18 jaar en onderwijs volgen in het voortgezet onderwijs, voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) of de beroepsopleidende leerweg (bol).

Voor scholieren van 16 en 17 jaar die voortgezet onderwijs of beroepsonderwijs volgen, hoeft geen lesgeld meer te worden betaald. Voor schoolkosten zoals leermiddelen en schoolboeken kunnen ouders een tegemoetkoming aanvragen. De hoogte van de tegemoetkoming is niet afhankelijk van de kosten die u maakt, maar van uw verzamelinkomen. Was uw verzamelinkomen in 2005 € 30.492 of hoger, dan betaalt u een eigen bijdrage. Deze wordt als volgt bepaald:

(belastbaar inkomen 2005 min € 30.492) maal 30% is eigen bijdrage.

Vraagt u voor meerdere kinderen in uw gezin Tegemoetkoming schoolkosten aan, dan deelt u de eigen bijdrage door het aantal kinderen waarvoor tegemoetkoming schoolkosten aanvraagt (telkinderen). De tegemoetkoming schoolkosten waarop u voor 1 kind recht heeft, wordt bepaald door de eigen bijdrage per kind af te trekken van de maximale tegemoetkoming voor dit kind (zie de tabel hierna de maximale tegemoetkomingen).

Maximale Tegemoetkoming schoolkosten (2007/2008)

VO onderbouw	VO bovenbouw	beroepsonderwijs
€	€	€
587,65	666,94	984,54

Noot: * Scholieren in het beroepsonderwijs hebben vanaf het eerste kwartaal na hun 18-de verjaardag recht op studiefinanciering. De Tegemoetkoming schoolkosten wordt beperkt tot het aantal maanden dat de scholier er recht op heeft.

De bedragen in de tabel gelden voor het schooljaar 2007-2008. Ze veranderen elk schooljaar. De meest recente cijfers zijn te vinden in de brochures van de IB-Groep, of op www.ib-groep.nl.

3.8.3 Studiefinanciering (WSF)

Studenten jonger dan 30 jaar op het HBO of universiteit en scholieren die de beroepsopleidende leerweg volgen, kunnen studiefinanciering aanvragen. Iedere student heeft recht op de basisbeurs en de OV-studentenkaart, ongeacht het inkomen van de ouders. Uitwonende studenten ontvangen een hoger bedrag dan studenten die thuis wonen.

Studenten kunnen daarnaast een aanvullende beurs aanvragen. Deze is wel afhankelijk van het inkomen van de ouders.

Op niveau 3 en 4 van het beroepsonderwijs, aan het HBO en op de universiteit zijn de basisbeurs en de eventuele aanvullende beurs een lening. De lening wordt omgezet in een gift wanneer de studenten voldoende studiepunten halen. Slagen ze daar niet in, dan moeten ze het geld terugbetalen. Ten slotte kunnen studenten een rentedragende lening aanvragen.

Maandbedragen studiebeurs (1^e half jaar 2007)

	uitwonend	thuiswonend
<i>Beroepsonderwijs</i>	€	€
Basisbeurs	233,53	71,57
Aanvullende beurs	312,36	293,75
Lening	<u>147,43</u>	<u>147,43</u>
	689,39	564,43
<i>Hoger onderwijs</i>		
Basisbeurs	257,53	90,77
Aanvullende beurs	227,77	209,17
Lening	<u>266,02</u>	<u>266,02</u>
	742,27	564,43

Bron: IB-groep

Bij de aanvraag van een aanvullende beurs wordt er rekening gehouden met uw inkomen. De WSF gaat er namelijk vanuit dat ouders een deel van de studiekosten betalen. Hoe hoger het inkomen van de ouders, hoe minder aanvullende beurs uw zoon of dochter krijgt.

Een aanvullende beurs komt bovenop de basisbeurs en is afhankelijk van:

- uw inkomen van 2 jaar terug;
- eventuele studieschuld die u zelf hebt;
- het aantal kinderen dat ook een aanvullende beurs ontvangt;
- het aantal kinderen dat in het schooljaar, voorafgaand aan het tijdvak waarover de aanvullende beurs wordt berekend, voortgezet onderwijs volgt óf jonger is dan 18 jaar en beroepsonderwijs volgt.

De hoogte van de aanvullende beurs wordt ook bepaald door de woonsituatie en de opleiding van uw kind. Op www.ib-groep.nl vindt u een rekenprogramma waarmee u zelf in grote lijnen de ouderbijdrage kunt berekenen. Op deze website kunt u ook terecht voor meer informatie over studiefinanciering.

3.8.4 Belastingdienst/Toeslagen

De overheid draagt in bepaalde gevallen bij in de kosten van zorg, huur of kinderopvang. Zo'n bijdrage heet een toeslag. Een zorgtoeslag, huurtoeslag en kinderopvangtoeslag wordt uitbetaald door de Belastingdienst/Toeslagen.

Zorgtoeslag

Voor uw zorgverzekering betaalt u premie aan uw zorgverzekeraar. Afhankelijk van uw persoonlijke situatie en inkomen kunt u voor de premiekosten een tegemoetkoming krijgen van de belastingdienst in de vorm van een 'zorgtoeslag'. De belastingdienst bepaalt de hoogte van de zorgtoeslag op basis van uw inkomen en dat van uw eventuele partner.

De zorgtoeslag bedraagt maximaal € 432 voor alleenstaanden en € 1.223 voor partners. Voor alleenstaanden geldt een inkomensgrens van € 26.071 en voor partners een grens van € 41.880. Bij een inkomen hoger dan deze bedragen komt u niet meer in aanmerking voor een zorgtoeslag. De hoogte van de zorgtoeslag kan indicatief worden vastgesteld met behulp van: www.toeslagen.nl. (= belastingdienst)

Indicatie hoogte zorgtoeslag

I Alleenstaande		II Partners	
inkomen	zorgtoeslag	inkomen	zorgtoeslag
€	€	€	€
< 17.903,-	432,-	< 17.903,-	1.223,-
18.000,-	427,-	18.000,-	1.218,-
19.000,-	377,-	20.000,-	1.118,-
20.000,-	327,-	22.000,-	1.018,-
21.000,-	277,-	24.000,-	918,-
22.000,-	227,-	26.000,-	818,-
23.000,-	177,-	28.000,-	718,-
24.000,-	127,-	30.000,-	618,-
25.000,-	77,-	32.000,-	518,-
26.000,-	27,-	34.000,-	418,-
> 26.071,-	0,-	36.000,-	318,-
		38.000,-	218,-
		40.000,-	118,-
		41.000,-	68,-
		> 41.880,-	0,-

Bron: www.toeslagen.nl

Huurtoeslag

Als u in een huurwoning woont en u betaalt in verhouding tot uw inkomen te veel huur, kunt u huurtoeslag aanvragen. De huurtoeslag is afhankelijk van de huur en van uw inkomen. Voor het bepalen van de hoogte van de huur wordt uitgegaan van de kale huur (de huur zonder servicekosten, kosten voor gas, elektriciteit, water en heffingen).

De huurprijs van uw woning mag niet lager zijn dan € 95,89 en niet hoger dan € 615,01. Zijn alle bewoners in huis jonger dan 23 jaar en heeft u geen inwonende kinderen, dan mag de huur niet hoger zijn dan € 339,08. Deze bedragen gelden overigens tot en met 30 juni 2007. Daarna veranderen de bedragen; kijk hiervoor op www.toeslagen.nl.

Ligt de huur van uw woning boven € 485,33 en woont u alleen of met z'n tweeën, of als uw huishouden bestaat uit 3 of meer personen en is uw huur hoger dan € 520,12 per maand, dan informeert de belastingdienst eerst bij de gemeente of de woning 'passend' voor u is. Is de woning niet passend, dan kunt u geen huurtoeslag krijgen.

Voor de huurtoeslag telt het inkomen mee van alle mensen die bij u in huis wonen. Is dat inkomen te hoog, dan krijgt u geen huurtoeslag. Ook als u of een van uw medebewoners over 2007 aangifte doet voor de inkomstenbelasting en het verzamelinkomen bevat voordeel uit sparen en beleggen (box 3), komt u niet in aanmerking voor huurtoeslag. Om in aanmerking te komen voor huurtoeslag mag uw inkomen niet boven de volgende maximale grenzen uitkomen:

<i>U bent jonger dan 65 jaar</i>	<i>maximaal inkomen per huishouden</i>
	€
U woont alleen	20.300,-
U heeft medebewoners	27.575,-

Bron: Belastingdienst/Toeslagen

De huurtoeslag kan oplopen tot ruim € 300 per maand en kent een minimum van € 24 per jaar. Als u wilt weten of u voor huurtoeslag in aanmerking komt, kunt u een proefberekening maken op www.toeslagen.nl.

Kinderopvangtoeslag

Indien u kinderen heeft die naar een bij de gemeente geregistreerde kinderopvangorganisatie gaan, zoals een kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang of gastouderopvang, dan is het mogelijk dat u recht heeft op kinderopvangtoeslag.

Om in aanmerking te komen voor kinderopvangtoeslag gelden er voorwaarden met betrekking tot uw persoonlijke, financiële en arbeidssituatie.

Persoonlijke situatie:

- Er woont tenminste 1 kind bij u thuis.
- Dit kind gaat naar een bij de gemeente geregistreerde kinderopvangorganisatie en zit nog niet op het voortgezet onderwijs.
- U heeft de Nederlandse nationaliteit of een geldige verblijfsvergunning.

Financiële situatie:

- U ontvangt kinderbijslag of een pleegouderbijdrage.
- U of uw partner betaalt de kosten voor kinderopvang.
- U draagt in belangrijke mate bij aan de kosten van levensonderhoud van het kind.

Arbeidssituatie

- U en uw partner hebben inkomen uit loondienst, winst uit onderneming of inkomsten uit andere werkzaamheden of;
- U werkt mee in de onderneming van uw partner of;
- U heeft inkomen uit arbeid of de gemeente/UWV betaalt op grond van de Wet kinderopvang mee aan de opvangkosten.

Hoeveel kinderopvangtoeslag u ontvangt is afhankelijk van uw inkomen en dat van uw eventuele toeslagpartner. De hoogte van de toeslag voor uw eerste kind en volgende kinderen verschilt.

Als u wilt weten of u voor kinderopvangtoeslag in aanmerking komt, kunt u een proefberekening maken op www.toeslagen.nl.

4 Reserveren voor de belasting

Iedereen heeft inkomsten. Dat kan winst zijn uit een bedrijf, maar ook loon of een uitkering, rente op spaargeld en dividend over aandelen. Over de meeste inkomsten betaalt u belasting.

Als ondernemer kunt u met verschillende soorten belasting te maken krijgen. De eerste is de btw of omzetbelasting. Vrijwel alle ondernemers zijn verplicht om hun klanten btw in rekening te brengen. Welk percentage u moet berekenen, hangt af van het product of de dienst die u levert. De ontvangen btw draagt u af aan de belastingdienst. De btw die u zelf heeft betaald aan leveranciers, mag u hiervan aftrekken. Voor ondernemers die heel weinig btw betalen, bestaat de Kleine-ondernemersregeling. In dit boek bespreken we de btw verder niet; meer informatie kunt u krijgen bij de Belastingtelefoon voor ondernemers.

2 andere soorten belastingen voor ondernemers zijn de loonbelasting en de vennootschapsbelasting. Heeft u personeel in dienst, dan betaalt u loonbelasting over het salaris van uw werknemer(s). U betaalt vennootschapsbelasting als u een besloten vennootschap (BV) heeft. In dit boek bespreken we de loonbelasting en de vennootschapsbelasting verder niet.

Het soort belasting dat we in dit boek uitvoerig bespreken, is de inkomstenbelasting. Hiermee heeft u waarschijnlijk ook te maken als privépersoon. Wie kinderen heeft, ontvangt bijvoorbeeld de speciale heffingskortingen voor ouders. En bewoners van een eigen woning kunnen de hypotheekrente aftrekken van hun voor inkomstenbelasting belastbaar inkomen. Wanneer de belastingdienst u voor de inkomstenbelasting beschouwt als ondernemer, heeft u een aantal extra aftrekposten. Dat zijn bijvoorbeeld de zelfstandigenaftrek en de startersaftrek. Om hiervan gebruik te kunnen maken, moet u aan een aantal voorwaarden voldoen. De belastingdienst kijkt bijvoorbeeld naar het aantal uur dat u in het bedrijf werkt. Dat moeten er per jaar minimaal 1225 zijn. Ook moet u minimaal de helft van het aantal uur dat u werkt, actief zijn in uw bedrijf. Andere onderdelen waar de belastingdienst op beoordeelt zijn:

- de omvang van de werkzaamheden;
- de hoogte van de omzet en de winst;
- het aantal opdrachtgevers;
- de presentatie in de buitenwereld;
- het lopen van ondernemersrisico.

Meer informatie over deze onderwerpen kunt u krijgen bij de Belastingtelefoon voor ondernemers.

De inkomstenbelasting onderscheidt 3 soorten inkomsten, die elk zijn ondergebracht in een zogenoemde box. Inkomsten in box 1 zijn onder andere de winst uit

onderneming, salaris of uitkering, en de eigen woning. Over deze inkomsten betaalt u een bepaald percentage belasting. Zie ook paragraaf 4.4.

In box 2 wordt de winst uit aanmerkelijk belang belast. Dat is de winst uit een vennootschap waarin u een belang heeft van meer dan 5%. In dit boek laten we box 2 verder buiten beschouwing.

Inkomsten uit sparen en beleggen worden belast in box 3. Als uw vermogen een bepaalde drempel overstijgt, betaalt uw hierover een vast percentage aan belasting. Onder vermogen worden alle spaartegoeden en beleggingen verstaan.

In dit hoofdstuk laten we in grote lijnen zien hoe de inkomstenbelasting die u moet betalen, wordt berekend.

4.1 Fiscale winst

In het vorige hoofdstuk zijn alle mogelijke inkomstenbronnen besproken. Maakt u een begroting voor de situatie waarin u actief bent als zelfstandige, dan heeft u uw inkomsten geïnventariseerd en bij elkaar opgeteld. De uitkomst hiervan is echter niet het bedrag dat u zonder meer kunt besteden. Over de winst uit uw bedrijf moet u namelijk nog inkomstenbelasting betalen. Deze betaalt u in principe achteraf. Het is belangrijk om daar in de begroting rekening mee te houden; anders zou u zich ongemerkt 'rijk rekenen'.

De berekening van de inkomstenbelasting verloopt in een aantal stappen. Het beginpunt is het resultaat uit onderneming. Het resultaat bestaat uit de omzet in een jaar min de kosten in datzelfde jaar. Zijn de kosten lager dan de omzet, dan realiseert u een winst uit onderneming; zijn de kosten hoger dan de omzet dan heeft u verlies gemaakt.

De hoogte van het resultaat uit onderneming staat in de jaarrekening. Meer informatie kunt u krijgen bij uw boekhouder of accountant.

De eerste stap is de berekening van de fiscale winst. In schema ziet die berekening er als volgt uit:

Winst uit onderneming	€	
Investeringsaftrek	- €	
Fiscale bijtellingen	+ €	
		----- +
<i>subtotaal</i>	€	
Fiscale oudedagsreserve (FOR)	- €	
		----- -
Fiscale winst	€	

4.1.1 Investeringsaftrek

Als u in bedrijfsmiddelen investeert, dan kunt u, naast de jaarlijkse afschrijvingen, een deel van het investeringsbedrag aftrekken van de winst uit onderneming. Deze aftrekpost wordt investeringsaftrek genoemd. Er zijn 3 soorten investeringsaftrek, kleinschaligheidsinvesteringsaftrek, energie-investeringsaftrek en milieu-investeringsaftrek.

In de volgende tabel is de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek opgenomen. Voor energiebesparende investeringen gelden hogere percentages. Meer informatie hierover is verkrijgbaar bij de belastingdienst.

Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (2007)

Bij investeringen van meer dan	Maar niet meer dan	Bedraagt de aftrek in % van de investering
€ 0,-	€ 2.100,-	0%
€ 2.100,-	€ 35.000,-	25%
€ 35.000,-	€ 68.000,-	21%
€ 68.000,-	€ 99.000,-	12%
€ 99.000,-	€ 132.000,-	8%
€ 132.000,-	€ 164.000,-	5%
€ 164.000,-	€ 197.000,-	2%
€ 197.000,-	€ 230.000,-	1%
€ 230.000,-		0%

Bron: belastingdienst.

4.1.2 Fiscale bijtellingen

Bij veel kleine ondernemers lopen privé en zakelijke uitgaven door elkaar. Zij maken privé gebruik van de zakelijke auto of gebruiken een deel van hun woning als bedrijfsruimte. Op de eerste plaats is het belangrijk om privé en zakelijke uitgaven goed gescheiden te houden. Zie daarvoor ook hoofdstuk 5. Verder wordt privé-gebruik van bijvoorbeeld een zakelijke auto door de belastingdienst beschouwd als een deel van de fiscale winst. Hiervoor moet u een bepaald bedrag optellen bij de winst uit onderneming. Zie ook paragraaf 5.1.

4.1.3 Fiscale oudedagsreserve (FOR)

Een belangrijke inkomstenbron na uw pensionering is de lijfrente die u koopt van uw Fiscale oudedagsreserve (FOR). De FOR is een 'spaarpot' die u tijdens uw werkzame leven opbouwt. Tot uw 65-ste kunt u jaarlijks een deel van de winst opzij zetten voor uw pensioen. U mag maximaal 12% van de winst uit onderneming reserveren, met een maximum van € 11.227 per jaar. Een belangrijke voorwaarde is dat het ondernemingsvermogen aan het einde van het kalenderjaar groter is dan de totale fiscale oudedagsreserve. Zie ook paragraaf 3.5.2.

Na deze eerste stap heeft u de fiscale winst bepaald. Van hieruit berekent u het belastbaar inkomen uit werk en woning.

4.2 Inkomen uit werk en woning

De tweede stap is de berekening van het belastbaar inkomen uit werk en woning. De berekening staat in het schema hierna.

Fiscale winst	€	
Zelfstandigenaftrek	- €	
Startersaftrek	- €	
Meewerkaftrek	- €	
Aftrek speur- en ontwikkelingswerk	- €	
MKB-winstvrijstelling	- €	

Belastbaar inkomen uit werk en woning	€	

4.2.1 Zelfstandigenaftrek en startersaftrek

Als ondernemer kunt u jaarlijks gebruik maken van de zelfstandigenaftrek. Voorwaarde is dat u dat jaar minimaal 1225 uur in uw eigen bedrijf heeft gewerkt. Heeft u naast uw eigen bedrijf een baan bij een werkgever, dan moet u de helft van het totaal aantal uren dat u werkt, aan uw bedrijf besteden. Werkt u korter dan 5 jaar in uw eigen bedrijf, dan geldt deze eis niet.

De hoogte van de zelfstandigenaftrek hangt af van de fiscale winst. De bedragen staan in onderstaande tabel.

Zelfstandigenaftrek (2007)

Bij een fiscale winst gelijk aan of meer dan	Maar minder dan	Bedraagt de zelfstandigenaftrek
-	€ 13.150,-	€ 8.885,-
€ 13.150,-	€ 15.255,-	€ 8.260,-

€	15.255,-	€	17.360,-	€	7.638,-
€	17.360,-	€	49.720,-	€	6.807,-
€	49.920,-	€	51.825,-	€	6.213,-
€	51.825,-	€	53.935,-	€	5.556,-
€	53.935,-	€	56.030,-	€	4.903,-
€	56.030,-			€	4.310,-

Bron: belastingdienst

Ondernemers die voldoen aan het uren criterium en bij het begin van het kalenderjaar nog geen 65 jaar zijn, komen in aanmerking voor de zelfstandigenaftrek zoals opgenomen in bovenstaande tabel.

Met ingang van 2007 komen ondernemers die bij het begin van het kalenderjaar 65 jaar of ouder zijn ook in aanmerking voor de zelfstandigenaftrek. Deze bedraagt 50% van het bedrag van de zelfstandigenaftrek dat in de tabel is vermeld.

Startende ondernemers mogen de eerste 3 jaar € 2.019 per jaar extra aftrekken. Voorwaarde is dat zij de afgelopen 5 jaar niet meer dan 2 keer gebruik hebben gemaakt van de zelfstandigenaftrek.

4.2.2 Meewerkaftrek

In veel bedrijven wordt het nodige werk door partners gedaan. Werkt u zelf minimaal 1225 uur in uw eigen bedrijf en werkt uw partner ook in het bedrijf? Dan kunt u gebruik maken van de meewerkaftrek. Op hoeveel aftrek u recht heeft, is afhankelijk van het aantal uren dat uw partner voor uw bedrijf werkt. De percentages staan in onderstaande tabel. Maakt u gebruik van de meewerkaftrek, dan mag u geen salariskosten voor uw partner van de winst aftrekken.

Meewerkaftrek (2006)

Aantal meegewerkte uren per jaar	Aftrek per jaar
Minder dan 525	geen
Meer dan 525, minder dan 875	1,25% van de fiscale winst
Meer dan 875, minder dan 1225	2% van de fiscale winst
Meer dan 1225, minder dan 1750	3% van de fiscale winst
Meer dan 1750	4% van de fiscale winst

Bron: belastingdienst.

Uw partner betaalt geen belasting over de meewerkaftrek. De meewerkaftrek geldt ook voor ongehuwde partners.

In plaats van meewerkaftrek kunt u er ook voor kiezen om uw partner salaris te betalen (reële arbeidsbeloning). Dit salaris moet hoger zijn dan € 5.000 per jaar. Uw partner betaalt hierover belasting. U kunt het salaris als kostenpost van uw winst aftrekken.

De hoogte van de meewerkaftrek is afhankelijk van de winst. Betaalt u uw partner in plaats daarvan salaris, dan mag u dit aftrekken van de winst. Wat is nu in welk geval gunstiger? In het algemeen is het zo dat u bij een hoge winst beter gebruik kunt maken van de meewerkaftrek. Bij een lage winst betaalt u uw partner salaris. Een hoge winst levert immers een hoge aftrekpost op. Een lage winst levert een minimale aftrek op. Trekt u het salaris echter af van de winst, dan betaalt u wel minder inkomstenbelasting. Uw partner moet zelf inkomstenbelasting betalen over het salaris dat u betaalt.

4.2.3 Speur- en ontwikkelingswerk

Doet u minimaal 500 uur per jaar 'speur- en ontwikkelingswerk', dan mag u € 11.436 extra aftrekken. Voorwaarde is dat u dat jaar minimaal 1225 uur in uw eigen bedrijf heeft gewerkt.

4.2.4 MKB-winstvrijstelling

Met ingang van 2007 geldt voor de ondernemer die aan het uren criterium voldoet (ten minste 1225 uur werkzaam voor het bedrijf) de MKB-winstvrijstelling. De MKB-winstvrijstelling bedraagt 10% van de winst uit onderneming, nadat deze winst is verminderd met de ondernemersaftrek (zelfstandigenaftrek, aftrek voor speur- en ontwikkelingswerk, meewerkaftrek en mogelijke stakingsaftrek).

Na deze tweede stap heeft u het belastbaar inkomen uit werk en woning bepaald.

4.3 Het heffingsinkomen

Als derde stap in de berekening bepaalt u het heffingsinkomen. Dat doet u door een aantal aftrekposten en/of bijtellingen te verrekenen met het belastbaar inkomen uit werk en woning. Een voorbeeld van een aftrekpost is de hypotheekrenteaftrek. De berekening van het heffingsinkomen staat in het schema hierna.

belastbaar inkomen uit werk en woning	€	
<i>aftrekposten</i>		
hypotheekrenteaftrek	€	
lijfrenteaftrek	€	
andere aftrekposten	€	
		_____ -
<i>bijtellingen</i>		
auto	€	
andere bijtellingen	€	
		_____ +
Heffingsinkomen	€	

4.3.1 Hypotheekrenteaftrek en eigenwoningforfait

De hypotheekrenteaftrek bepaalt u door de hypotheekrente die u in een jaar betaalt, af te trekken van het eigenwoningforfait. Aangezien de hypotheekrente vaak een hoger bedrag is dan het eigenwoningforfait, levert dit u een belastingteruggave op.

Het eigenwoningforfait is een bedrag waarover u belasting moet betalen. De belastingdienst gaat ervan uit dat u een bepaald woongenot heeft van uw eigen woning. Dit woongenot wordt uitgedrukt in een bepaald bedrag, namelijk het bedrag dat uw woning aan huur zou opbrengen na aftrek van onderhoudskosten en afschrijving. De hoogte van het eigenwoningforfait is afhankelijk van de WOZ-waarde van de woning (wet Waardering Onroerende Zaken). Deze waarde wordt vastgesteld door de gemeente. Van de WOZ-waarde neemt u een bepaald percentage (zie de tabel hierna). Stel dat de WOZ-waarde van de woning is vastgesteld op € 200.000. Het eigenwoningforfait bedraagt dan 0,55% van € 200.000 is € 1.100.

Percentages eigenwoningforfait (per 1-1-2007)

WOZ-waarde

Meer dan	Maar niet meer dan	Eigenwoningforfait
-	€ 12.500,-	nihil
€ 12.500,-	€ 25.000,-	0,20%
€ 25.000,-	€ 50.000,-	0,30%
€ 50.000,-	€ 75.000,-	0,40%
€ 75.000,- en hoger		0,55%*

* maximaal € 9.150,-

Op de internetsite van het ministerie van Financiën vindt u de meest actuele percentages van het eigenwoningforfait. Het adres van de site is www.minfin.nl.

4.3.2 Lijfrenteaf trek

Voor een hoger inkomen na uw pensionering kunt u een lijfrenteversicherung afsluiten. Lijfrentepremies zijn niet onbeperkt aftrekbaar. Deze ruimte is individueel, afhankelijk van iemands pensioenopbouw en kan dan ook niet worden overgedragen aan de partner.

In de eerste plaats is er een zogenaamde jaarruimte. Deze is bestemd om een tekort in de opbouw van de oudedagsvoorziening in het voorafgaande kalenderjaar aan te vullen. Daarnaast is er een reserveringsruimte. Hiermee kan in de afgelopen 7 jaar niet benutte jaarruimte alsnog worden ingezet om in het verleden opgelopen pensioentekorten aan te vullen.

Meer informatie over aftrekposten en bijtellingen kunt u krijgen bij de Belastingtelefoon voor particulieren: 0800 0543 (gratis).

4.4 Belasting in box 1

Op basis van het heffingsinkomen kunt u de hoogte van de belasting in box 1 uitrekenen. Deze bedraagt een bepaald percentage van het heffingsinkomen. De belastingpercentages (inkomstenbelasting en premies volksverzekeringen) voor belastingplichtigen jonger dan 65 jaar staan in het schema hierna.

Tarief Box 1 (2007)

Heffingsinkomen	Percentage	=	€	
tot € 17.319,-	33,65%	=	€	
tussen € 17.319,- en € 31.722,-	41,40%	=	€	
tussen € 31.122,- en € 53.064,-	42%	=	€	
€ 53.064,- en meer	52%	=	€	
				_____ +
Belastingbedrag box 1			€	

4.5 Belasting over vermogen (box 3)

Ook over vermogen betaalt u belasting. Vermogen bestaat uit alle spaartegoeden, beleggingen, etc en de opbrengsten hieruit. De belastingdienst berekent uw gemiddelde vermogen over een kalenderjaar. De belastingdienst gaat er van uit, dat u een rendement op uw vermogen kunt halen van 4% per jaar. Dit rendement wordt vervolgens belast met 30% inkomstenbelasting, waardoor de te betalen belasting kan worden gesteld op (30% van 4% =) 1,2%.

Er geldt een vrijstelling van € 20.014 per persoon. Als u schulden heeft, mag u bedragen boven € 2.800 aftrekken van uw vermogen. Indien u een partner heeft, geldt een 'schuldendrempel' van € 5.600.

4.6 Heffingskortingen

Iedereen die inkomstenbelasting betaalt, heeft recht op 1 of meer heffingskortingen. U ontvangt in ieder geval de algemene heffingskorting. Op welke kortingen u nog meer recht heeft, ziet u in de tabel hierna.

Heffingskortingen (2007)

Korting	Bedrag
algemene heffingskorting	€ 2.043,-
arbeidskorting (maximaal)	
- tot 57 jaar	€ 1.392,-
- 57 tot 59 jaar	€ 1.642,-
- 60 of 61 jaar	€ 1.890,-
- 62 jaar en ouder	€ 2.138,-
kinderkorting	
- inkomen lager dan € 28.978,-	€ 939,-
- inkomen € 28.978,- tot € 45.309,-	€ 939,- aflopend tot € 0,-
Korting	Bedrag
combinatiekorting (per persoon) inkomen uit werk en inkomen hoger dan € 4.475 en een kind jonger	€ 149,-

dan 12 jaar behoort tot huishouden	
Aanvullende combinatiekorting (voor de minstverdienende partner en de werkende alleenstaande ouder)	€ 700,-
alleenstaande-ouderkorting	€ 1.437,-
aanvullende alleenstaande-ouderkorting	4,3% van het inkomen (max. € 1.437,-)
Levensloopkorting (per jaar van deelname)	€ 188,-
Ouderschapsverlofkorting (per verlofjaar)	€ 3,76
Bron: belastingdienst.	

Meer informatie over de heffingskortingen kunt u krijgen bij de Belastingtelefoon voor particulieren: 0800 0543 (gratis).

4.7 Hoeveel belasting?

Met behulp van het schema hierna kunt u berekenen hoeveel belasting u uiteindelijk moet betalen. U betaalt de inkomstenbelasting achteraf. Zeker het eerste jaar is natuurlijk niet zeker hoeveel geld u voor de belastingen moet reserveren. Als vuistregel kunt u echter aanhouden dat u minimaal eenderde van uw winst moet reserveren voor de belastingen. Dit geld moet u maandelijks opzij zetten op een spaarrekening, zodat u de aanslagen op tijd kunt betalen. Vaak zult u in het eerste jaar al een voorlopige aanslag krijgen die in termijnen betaald moet worden. Die aanslag kan overigens worden aangepast als de werkelijke winst erg afwijkt van wat u verwachtte.

Belastingbedrag box 1	€	
Belastingbedrag box 3	€	
		_____ +
<i>Subtotaal</i>	€	
Heffingskorting(en)	€	
		_____ -
Te betalen belasting	€	

4.8 De middelingsregeling

Als ondernemer kan uw inkomen van jaar tot jaar sterk wisselen. De kans bestaat dat u daardoor naar verhouding te veel belasting betaalt. Stel dat u 2 jaar lang maximaal 42% belasting over uw inkomen moet betalen, en het derde jaar 52%. Over het gemiddelde inkomen van die 3 jaar, had u waarschijnlijk minder belasting hoeven te betalen. Voor dit soort situaties is er de middelingsregeling. Als u over een periode

van 3 jaar feitelijk meer belasting betaalt dan u over het gemiddelde inkomen van die 3 jaar zou betalen, kunt u teruggaaf krijgen. Er is wel een drempel: de eerste € 545 krijgt u niet terug.

De middelingsregeling geldt alleen voor inkomsten in box 1. De regeling werkt in grote lijnen als volgt. U neemt de belastingaanslagen van 3 opeenvolgende jaren. Hierop vindt u de belastbare inkomens die de belastingdienst over die jaren heeft vastgesteld. U telt deze bij elkaar op en deelt de som door 3. Daarna bepaalt u per jaar hoeveel belasting u had moeten betalen over het gemiddelde belastbare inkomen. Daarbij gaat u uit van de belastingtarieven die in die jaren golden. De te veel betaalde belasting, min de drempel van € 545 is de teruggaaf.

U bepaalt zelf over welke jaren u een middelingsverzoek indient. De voorwaarden zijn dat u 3 opeenvolgende jaren kiest en dat u voor een bepaald jaar maar 1 keer middeling mag aanvragen.

Meer informatie over de middelingsregeling is verkrijgbaar bij de Belastingtelefoon voor ondernemers: 0800 0443.

Via internet kunt u allerlei informatie opvragen bij de belastingdienst (www.belastingdienst.nl), de douane (www.belastingdienst.nl/douane) en de uitvoeringsinstellingen (www.uwv.nl).
--

5 Uitgaven

In paragraaf 2.3, ‘Een begroting in 4 stappen’, weet u na stap 1 en 2 welk bedrag u per maand heeft te besteden. De volgende stap in de begroting is dat u uw uitgaven gaat inventariseren.

Het Nibud onderscheidt 3 groepen uitgaven: de vaste lasten, de reserveringsuitgaven en de huishoudelijke uitgaven. De vaste lasten zijn uitgaven die regelmatig terugkomen en waarvoor u meestal een soort overeenkomst heeft afgesloten. Voorbeelden zijn de huur of hypotheek, allerlei verzekeringen en het telefoonabonnement. De reserveringsuitgaven zijn grote onregelmatige kosten, zoals de uitgaven aan inventaris en de afschrijving van de auto. Het zijn kosten waarvoor u regelmatig spaart (reserveert). De huishoudelijke uitgaven tot slot, zijn de boodschappen, benzine en schoonmaakartikelen.

Het uitgavenpatroon van ondernemers verschilt op een paar punten van dat van een particulier huishouden. Als ondernemer heeft u op de eerste plaats uitgaven aan bepaalde extra verzekeringen. Bovendien kunt u sommige uitgaven splitsen in een privédeel en een zakelijk deel. Uitgaven splitsen wil zeggen dat u een deel van de kosten op uw bedrijf kunt schrijven. In de bedrijfsboekhouding trekt u deze kosten van de omzet af. In het in hoofdstuk 2 opgenomen schema noteert u deze kosten in de kolom 'bedrijf'.

In dit hoofdstuk vindt u bij veel uitgavenposten gemiddelde bestedingen van verschillende huishoudtypen met verschillende inkomens. Van deze cijfers kunt u gebruik maken wanneer u geen gegevens heeft over uw eigen uitgavenpatroon. Bedenk daarbij wel dat de bedragen in dit hoofdstuk gemiddelden zijn. Er kunnen allerlei redenen zijn waarom u hogere of lagere bedragen zou besteden aan bepaalde uitgavenposten.

5.1 Vaste lasten

5.1.1 *Huur of hypotheek*

Veel startende ondernemers beginnen hun bedrijf vanuit huis. De hobbykamer of zolder wordt het kantoor; de garage wordt de werkplaats. Op die manier wordt er (voorlopig) bespaard op de huisvestingskosten van het bedrijf. Voor een werkruimte aan huis maakt u uiteraard ook kosten. Deze kosten kunt u onder bepaalde voorwaarden aftrekken van de omzet. Belangrijk is dat u alleen thuis een werkruimte heeft en dat u 70% van uw inkomen vanuit deze ruimte verdient. Een andere mogelijkheid is dat u ergens anders nog een werkruimte heeft, maar dat u 70% van uw inkomen verdient vanuit uw werkruimte thuis.

Begint u uw bedrijf vanuit huis, dan zijn er 2 mogelijkheden. U start óf vanuit een huurhuis óf vanuit een eigen woning.

U woont in een huurhuis

Stel u heeft een werkruimte in uw huurhuis. De kosten van die werkruimte bestaan dan op de eerste plaats uit een deel van de huur. Dit deel kunt u bepalen door de oppervlakte van de werkruimte te delen door de oppervlakte van de woning, en dit te vermenigvuldigen met de huur. De kosten bestaan verder uit de energielasten, verzekeringen, schoonmaakkosten die u maakt voor de werkruimte. Tot slot kunt u de inrichtingskosten aftrekken van de winst. Denk bijvoorbeeld aan een bureau, kasten en stoffering. U kunt de kosten niet helemaal aftrekken in het jaar dat u ze gemaakt heeft. Inrichtingskosten moet u afschrijven; u verdeelt de kosten over de jaren dat u de spullen gebruikt. Elk jaar trekt u een deel van de kosten af van de winst. U betaalt daardoor minder belasting.

U woont in een eigen woning

Stel u heeft een werkruimte in uw eigen woning. Belangrijk is op de eerste plaats de vraag of het huis te splitsen is in een woonhuis en een bedrijfspand. Een woonwinkelpand bijvoorbeeld, heeft meestal aparte ingangen voor de woning en voor de winkel. Het winkelgedeelte is daardoor afzonderlijk te gebruiken. Is het huis te splitsen, dan komen de kosten van het bedrijfspand voor rekening van het bedrijf.

Is het huis niet te splitsen in een woonhuis en een apart bedrijfspand, dan kunt u de woonlasten verdelen over de privébegroting en de bedrijfsboekhouding. Daarvoor moet eerst vastgesteld worden of het huis tot uw privévermogen behoort of tot het ondernemersvermogen. Er zijn 3 mogelijkheden:

1. het huis behoort tot uw privévermogen;
2. het huis wordt tot het ondernemersvermogen gerekend;
3. het huis wordt administratief verdeeld in een deel ondernemersvermogen en een deel privévermogen.

De belastingdienst stelt volgens bepaalde regels vast of uw huis tot het privé- of het ondernemersvermogen wordt gerekend. U kunt maar beperkt invloed uitoefenen op deze beslissing. Het is belangrijk dat u zich hierover goed laat adviseren door uw boekhouder of door de belastingdienst, omdat uw keuze grote financiële gevolgen heeft. Heeft u eenmaal een keuze gemaakt, dan kunt u deze alleen in uitzonderlijke gevallen terugdraaien. Meer informatie kunt u krijgen bij de Belastingtelefoon voor ondernemers: 0800 0443.

De eerste mogelijkheid is dat uw woning tot uw privévermogen wordt gerekend. Dat is meestal het geval wanneer u een beperkt deel van het huis gebruikt als werkruimte en het grootste deel woonruimte blijft. Uw bedrijf huurt dan in feite een deel van uw woning. Om deze 'huur' te berekenen, bepaalt u eerst het gedeelte van de hypotheekschuld die u aan de werkruimte kunt toerekenen. Dat is de oppervlakte van de werkruimte gedeeld door de oppervlakte van de woning, vermenigvuldigd

met de hypotheekschuld. Daarna bepaalt u de WOZ-waarde van de werkruimte. Dat is de oppervlakte van de werkruimte gedeeld door de oppervlakte van de woning, vermenigvuldigd met de WOZ-waarde van uw woning. De WOZ-waarde van uw woning staat op een beschikking die u van de gemeente heeft ontvangen.

De 'huur' van de werkruimte is de hypotheekschuld die u aan de werkruimte kunt toerekenen, min de WOZ-waarde van de werkruimte. Van dit saldo neemt u vervolgens 1,2%. De uitkomst is het bedrag dat u per jaar als huurlasten van de winst kunt aftrekken.

Vervolgens berekent u voor de belastingaangifte het eigenwoningforfait van het woongedeelte van uw woning. Daarvoor bepaalt u eerst de WOZ-waarde van het woongedeelte. Dit is de WOZ-waarde van uw woning min de WOZ-waarde van de werkruimte. Het eigenwoningforfait van het woongedeelte berekent u door een bepaald percentage te nemen van de WOZ-waarde van het woongedeelte. De percentages staan in onderstaande tabel.

Percentages eigenwoningforfait (per 1-1-2007)

WOZ-waarde

Meer dan	Maar niet meer dan	Eigenwoningforfait
-	€ 12.500,-	nihil
€ 12.500,-	€ 25.000,-	0,20%
€ 25.000,-	€ 50.000,-	0,30%
€ 50.000,-	€ 75.000,-	0,40%
€ 75.000,- en hoger		0,55%*

* maximaal € 9.150,-

De tweede mogelijkheid is dat uw woning tot het ondernemersvermogen wordt gerekend. Dat is bijvoorbeeld vaak zo bij woningen bij tuinderijen, agrarische of garagebedrijven, etc. Strikt genomen zijn de woonhuizen bij deze bedrijven bouwkundig te splitsen van de bedrijfspanden, maar door de activiteiten van het bedrijf is het woonhuis niet apart te gebruiken. Is uw woning ondernemersvermogen, dan huurt u uw woning in feite van uw bedrijf. U 'betaalt' daarvoor huur aan uw bedrijf; in werkelijkheid moet u een bepaald bedrag optellen bij de winst van uw bedrijf. Dat bedrag is gelijk aan de eigenwoningwaarde van het woongedeelte. Van de gemeente heeft u een beschikking ontvangen met de WOZ-waarde van het gehele pand. Op basis daarvan bepaalt u de WOZ-waarde van het woongedeelte. Het eigenwoningforfait van het woongedeelte berekent u door een bepaald percentage te nemen van deze WOZ-waarde. De percentages staan in onderstaande tabel. Het berekende bedrag telt u op bij de winst van uw bedrijf.

De derde en laatste mogelijkheid is dat uw woning administratief wordt verdeeld in een deel ondernemersvermogen en een deel privévermogen. Dat geldt voor panden die niet bouwkundig zijn te splitsen maar wel 'gesplitst' worden gebruikt (namelijk deels privé en deels voor uw bedrijf). De verhouding tussen de grootte van de 2 gedeelten stelt u vast aan de hand van het gebruik dat u van het pand maakt.

Vervolgens rekent u het privégedeelte toe aan uw privévermogen en het bedrijfsgedeelte aan het vermogen van uw onderneming. Het privégedeelte wordt behandeld als een eigen woning. Het ondernemingsgedeelte wordt volledig als bedrijfspand gezien.

De overige kosten van de werkruimte bestaan in alle gevallen uit de energielasten, verzekeringen, schoonmaakkosten die u maakt voor de werkruimte. Tot slot kunt u de inrichtingskosten aftrekken, bijvoorbeeld een bureau, kasten en stoffering. Deze laatste kosten kunt u niet helemaal aftrekken in het jaar dat u ze gemaakt heeft. Inrichtingskosten moet u afschrijven; u verdeelt de kosten over de jaren dat u de spullen gebruikt. Elk jaar trekt u een deel van de kosten af.

5.1.2 Gas

Het bedrag dat u aan gas besteedt, kunt u vinden op de energienota. Het verbruik hangt vooral af van het woningtype. Ook het aantal bewoners, hun gedrag, het type verwarming en de mate van isolatie zijn van invloed. In de tabellen hierna staat een aantal gemiddelde uitgaven aan gas. De eerste tabel geeft de verwarmingskosten; de tweede de kosten van het totale gasverbruik van een huishouden.

Gemiddelde kosten gasverwarming

Woningtype	Gaskachels		Centrale verwarming	
	verbruik per jaar *	kosten per maand **	verbruik per jaar *	Kosten per maand **
Vrijstaand huis	1316 m3	€ 85	1990 m3	€ 123
Twee onder één kap	1316 m3	€ 85	1421 m3	€ 91
Hoekhuis	1316 m3	€ 85	1450 m3	€ 93
Tussenwoning	1316 m3	€ 85	1101 m3	€ 73
Flat/etagewoning	1169 m3	€ 77	780 m3	€ 55
Totaal gemiddelde	1295 m3	€ 84	1202 m3	€ 79

Noten * Gemiddelde over 2006, gecorrigeerd voor seizoensinvloeden

** Bij gemiddeld tarief van 66,73 eurocent per m3, incl. EB van 18,22 eurocent (incl. 19% btw). Afgeronde bedragen.

Bron: EnergieNed 2007.

Gemiddeld totaal gasverbruik

Woningtype	Gaskachels		Centrale verwarming	
	verbruik per jaar	kosten per maand	verbruik per jaar	kosten per maand
Vrijstaand huis	1611 m3	€ 102	2398 m3	€ 145
Twee onder één kap	1611 m3	€ 102	1819 m3	€ 113
Hoekhuis	1611 m3	€ 102	1834 m3	€ 114
Tussenwoning	1611 m3	€ 102	1498 m3	€ 95
Flat/etagewoning	1386 m3	€ 89	1085 m3	€ 72
Totaal gemiddelde	1564 m3	€ 99	1576 m3	€ 100

Noten * Gemiddelde over 2006, gecorrigeerd voor seizoensinvloeden

** Bij gemiddeld tarief van 66,73 eurocent per m3, (incl. EB van 18,22 eurocent) en gemiddeld vastrecht van € 11,97 per maand (incl. 19% btw). Afgeronde bedragen.

Bron: EnergieNed 2007.

5.1.3 Elektriciteit

Ook het elektriciteitsverbruik hangt af van verschillende factoren: de grootte en ligging van het huis, het aantal bewoners en hun gedrag. Ook de aanwezigheid en het gebruik van elektrische apparaten zijn van invloed. Het bedrag dat u aan elektriciteit besteedt, kunt u vinden op de energienota. In de tabel hierna staan gemiddelde uitgaven aan elektriciteit.

Gemiddeld stroomverbruik per jaar

aantal personen in huishouden	verbruik per jaar	kosten per maand*
----------------------------------	-------------------	----------------------

1 personen	2107 kWh	€	28,-
2 personen	2927 kWh	€	43,-
3 personen	3656 kWh	€	57,-
4 personen	4304 kWh	€	69,-
5 personen	4719 kWh	€	77,-
6 personen	4488 kWh	€	72,-
gemiddeld per huishouden	2908 kWh	€	43,-

Noot * Bij gemiddeld enkeltarief van 22,49 eurocent per kWh (incl. EB van 8,52 eurocent) en vastrecht van € 8,09 per maand (incl. 19% btw). Minus de jaarlijkse belastingteruggave voor energie van € 236,81 (incl. 19% btw). Afgeronde bedragen.

Bron: EnergieNed 2007.

5.1.4 Water

In bijna alle gemeenten wordt het waterverbruik bijgehouden met een meter. Het verbruik kunt u terugvinden op de nota. Huishoudens in Nederland besteden gemiddeld € 9 tot € 30 per maand aan water.

5.1.5 Heffingen van de gemeente en het waterschap

Aan de gemeente betaalt u jaarlijks verschillende belastingen: de onroerende-zaakbelasting, het rioolrecht en de afvalstoffenheffing. Daarnaast legt het waterschap ook enkele heffingen op: de ingezetenenheffing en de waterzuiveringsheffing. Als u een hond heeft, betaalt u in de meeste gemeenten ook hondenbelasting. De tarieven voor de heffingen verschillen per gemeente en waterschap. Soms kunt u ze in termijnen betalen.

Veel gemeenten sturen geen aparte aanslag voor de gemeentelijke heffingen, maar verrekenen deze via de energienota. Let op dat u de gemeentelijke heffingen niet dubbel telt in uw begroting.

Inwoners met een laag inkomen kunnen vaak (gedeeltelijk) kwijtschelding krijgen van de heffingen. Over het algemeen krijgen ondernemers echter geen kwijtschelding. Meer informatie kunt u krijgen bij de gemeente of het waterschap.

5.1.6 Telefoon

Werkt u vanuit huis, dan kunt u de kosten van het vaste telefoonabonnement thuis niet van de winst aftrekken; de kosten van zakelijke gesprekken die u thuis voert, wel. Aan de hand van de rekening voor het vaste telefoonabonnement, kunt u uitrekenen welk bedrag u per maand uitgeeft aan telefoonkosten. Tegen een kleine meerprijs kunt u bij de rekening een overzicht krijgen van de gebelde nummers en de gemaakte kosten daarbij. Aan de hand hiervan kunt u de zakelijke en privékosten eenvoudig splitsen.

Heeft u een prepaid-toestel, dan kunt u een tijdje bijhouden hoe vaak u het beltegoed opwaardeert en met welk bedrag.

5.1.7 De zorgverzekering

Iedereen is verplicht om een basisverzekering af te sluiten. Die basisverzekering dekt een vast aantal behandelingen en is bij alle verzekeraars hetzelfde. Voor behandelingen die niet onder die basisverzekering vallen, kunt u zich aanvullend verzekeren. De dekking en premie van deze aanvullende verzekeringen, verschillen per verzekeraar. De premie varieert van € 3 tot € 80 per maand. Vaak zijn kinderen jonger dan 18 jaar gratis meeverzekerd. Informeer hiernaar bij uw zorgverzekeraar.

Iedereen betaalt voor de basisverzekering een nominale premie. Voor de basisverzekering betaalt u op 2 manieren: rechtstreeks en via uw inkomen.

De nominale premie voor de basisverzekering bedraagt gemiddeld € 88 tot € 102 per volwassene per maand. Kinderen tot 18 zijn gratis meeverzekerd. Voor een aanvullende verzekering betaalt u apart premie. U kunt ervoor kiezen om een eigen risico te nemen. U betaalt dan het eerste bedrag aan ziektekosten zelf in ruil voor een lagere premie. U kunt kiezen voor een eigen risico van 0, 100, 200, 300, 400 of 500 euro per persoon per jaar.

Naast de nominale premie is er de inkomensafhankelijke premie. Voor zelfstandigen bedraagt deze premie 4,4% van het inkomen tot een inkomen van € 30.623. De inkomensafhankelijke bijdrage is dus maximaal € 1.347 per jaar bij een inkomen boven de € 30.623.

De zorgtoeslag

Om de hogere premie te kunnen betalen, is er voor de lagere inkomens een zorgtoeslag beschikbaar. Alleenstaanden met een inkomen onder de € 26.071 en echtparen tot een inkomen van € 41.880 komen hiervoor in aanmerking. Als zelfstandige hebt u misschien veel aftrekposten en kan uw inkomen onder die grens duiken. De zorgtoeslag is voor alleenstaanden maximaal € 36 en voor echtparen maximaal € 101 per maand. U kunt de zorgtoeslag aanvragen bij de belastingdienst. Op www.toeslagen.nl kunt u uitrekenen op hoeveel zorgtoeslag u eventueel recht heeft.

Een no-claimteruggaaf

Hebt u geen ziektekosten, dan krijgt u aan het eind van het jaar een no-claimteruggaaf van € 255. Kosten die u in het jaar maakt, gaan van die € 255 af. Maakt u meer dan € 255 aan ziektekosten, dan krijgt u niets terug. De kosten van de huisarts tellen niet mee bij het bepalen van de teruggaaf. Ook zorgkosten voor kinderen worden niet van de no-claim afgetrokken. De no-claim is verplicht.

Restitutie of natura

U kunt kiezen voor restitutiepolis of voor een naturapolis. Bij een restitutiepolis krijgt en betaalt u zelf de rekeningen en declareert deze vervolgens bij uw verzekeraar. U hebt de keuze naar welke arts of ziekenhuis u gaat. Bij een naturapolis gaat de rekening direct naar de verzekeraar. U kunt dan alleen naar medici die een contract hebben met uw verzekeraar.

Wat is slim?

Een eigen risico is handig als u weinig ziektekosten hebt én het eerste bedrag aan ziektekosten makkelijk zelf kunt betalen. Wanneer u verwacht hoge zorgkosten te hebben, is een (hoog) eigen risico niet aan te raden.

Ook met een naturapolis krijgt u goede zorg. Maar bent u gehecht uw eigen arts, specialist en ziekenhuis te kiezen én bereid daarvoor extra te betalen? Dan kunt u beter een restitutiepolis nemen.

Pas op! Bij grote ingrepen regelen verzekeraar en ziekenhuis de betaling. Het kan echter voorkomen dat u eerst zelf de rekeningen moet betalen voordat u iets terugkrijgt van de verzekeraar. Als u elke maand erg krap zit, kunnen dat soort rekeningen een extra obstakel worden. Een naturapolis is dan slimmer.

5.1.8 Schadeverzekeringen

Over het algemeen is het aan te raden om u te verzekeren tegen gebeurtenissen waarvan u de financiële gevolgen niet kunt opvangen. Het gaat dus niet om de kans dat een bepaalde gebeurtenis u treft. De kans dat uw huis afbrandt is heel klein, maar de financiële gevolgen daarvan zijn heel groot. Verzekeringen die iedereen nodig heeft, zijn de inboedelverzekering tegen brand en inbraak, en de aansprakelijkheidsverzekering tegen schade aan derden. Woningbezitters hebben een opstalverzekering nodig en autobezitters een WA-verzekering (zie paragraaf 5.1.13). Wie onvoldoende geld beschikbaar heeft om de kosten van een uitvaart te dragen, kan een begrafenisverzekering afsluiten. De kosten om dit soort schadeverzekeringen af te sluiten, zijn over het algemeen laag. De premie van de inboedelverzekering is onder andere afhankelijk van de regio waar u woont, de dekking van de verzekering en de waarde van de inboedel. De premies verschillen per maatschappij.

5.1.9 Inkomensverzekeringen

Aanvullende inkomstenverzekeringen bij ziekte

Kunt u door ziekte niet werken, dan kunt u via het Bbz een aanvullende uitkering krijgen op uw inkomen (zie paragraaf 3.3.1). Het Bbz vult uw inkomen aan tot het minimumniveau. Het is heel goed mogelijk dat u daardoor een (veel) lager inkomen heeft dan u gewend bent. Er bestaan allerlei particuliere verzekeringen die uw inkomen kunnen aanvullen tot een hoger niveau. Komt de uitkering uit uw verzekering boven het minimumniveau, dan ontvangt u geen Bbz meer. Dat betekent echter niet dat u verplicht bent om zelf een verzekering af te sluiten. Heeft u geen

verzekering en voldoet u aan de voorwaarden van het Bbz, dan heeft u recht op een uitkering. Zie ook paragraaf 3.3.2.

Meer informatie over aanvullende inkomstenverzekeringen bij ziekte kunt u krijgen bij uw verzekeraar.

Particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering

Indien u voor 1 augustus 2004 arbeidsongeschikt bent geworden, kunt u een WAZ-uitkering (Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen) aanvragen. Om in aanmerking te komen voor een WAZ-uitkering moet u langer dan 52 weken meer dan 25% arbeidsongeschikt zijn geweest. De hoogte van de WAZ-uitkering is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid en de genoten winst uit onderneming, maar is niet hoger dan 70% van het minimumloon. Ligt uw inkomen (plus dat van uw eventuele partner) onder de bijstandsnorm, dan kunt u via de Toeslagenwet een aanvulling ontvangen tot het bijstandsniveau. U krijgt de WAZ-uitkering gedurende 5 jaar. Daarna moet er opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Indien u na 1 augustus 2004 (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt bent geworden kunt u geen beroep meer doen op de WAZ. De WAZ is namelijk per 1 augustus 2004 afgeschaft.

Meer informatie over arbeidsongeschiktheidsverzekeringen kunt u krijgen bij uw verzekeraar.

Verzekering nabestaanden

Er bestaan allerlei verzekeringen waardoor u of uw partner (extra) inkomsten ontvangt na het overlijden van één van u. Denk aan levensverzekeringen, of een overlijdensrisicoverzekering die gekoppeld is aan het eigen huis. Het is belangrijk om u goed te oriënteren voordat u kiest voor een bepaalde mogelijkheid. Zie ook paragraaf 3.4.2.

Sparen, beleggen of verzekeren voor extra pensioen

Voor een hoger inkomen na uw pensionering, kunt u zelf sparen of beleggen, of een lijfrenteverzekering afsluiten. Meer informatie over de verschillende mogelijkheden kunt u krijgen bij uw financieel adviseur.

5.1.10 School- en studiekosten

De meeste scholen vragen een (vrijwillige) ouderbijdrage. De opbrengst ervan wordt gebruikt voor bijvoorbeeld computers, diverse materialen, een boekenfonds, de bibliotheek, extra leerkrachten e.d. Soms wordt er ook een aparte bijdrage gevraagd voor materialen en gereedschappen. Veel scholen hebben een informatiegidsje waarin u kunt lezen hoe hoog de ouderbijdrage is en wat de school betaalt van de opbrengst.

In de tabel hierna staan de totale schoolkosten per jaar voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. De volgende kosten zijn meegenomen: ouderbijdrage, boeken, overige schoolmaterialen, uitstapjes, en werkweken.

Meer informatie over schoolkosten vindt u in de GeldWijzer Kinderen van het Nibud. Zie www.nibud.nl.

Totale gemiddelde schoolkosten per jaar (excl. reiskosten)*

schooltype

Basisschool**	€	97
vmbo	€	680
havo	€	927
vwo	€	931
bol	€	1097

Noten: * Deze cijfers geven het algehele gemiddelde aan, ook wanneer men deze kosten niet heeft.

** Onderzoek Nibud/SWOKA, 1998 (opgehoogd met indexcijfer)

Bron: Research voor Beleid, 2004.

5.1.11 Kinderopvang

Voor kinderopvang maken ouders kosten. Ouders kunnen deze kosten gedeeltelijk vergoed krijgen. Gezinnen waarbij beide ouders werk en de zorg voor kinderen combineren, kunnen een beroep doen op de wet kinderopvang. Het rijk betaalt dan onder bepaalde voorwaarden mee aan de kosten voor kinderopvang. De wet geldt voor:

- Geregistreerde dagopvang in een kinderdagverblijf (crèche). De peuterspeelzaal valt hier niet onder.
- Geregistreerde buitenschoolse opvang.
- Opvang door een gastouder via een geregistreerd gastouderbureau.

Ouders sluiten een overeenkomst met de kinderopvang en betalen ook de kosten. De hoogte van de overheidsbijdrage is afhankelijk van het verzamelinkomen. De toeslag vraagt u aan bij de belastingdienst. Een aanvraagformulier kunt u krijgen bij de organisatie waar u kind wordt opgevangen, of te downloaden via www.belastingdienst.nl. De belastingdienst maakt de kinderopvangtoeslag maandelijks aan u over. Met uw kinderopvangorganisatie, gastouderbureau of een tussenpersoon kunt u afspreken dat de belastingdienst de toeslag direct aan één van hen overmaakt. Meer informatie vindt u op de website www.toeslagen.nl.

5.1.12 Contributies en abonnementen

Vakliteratuur zijn bijvoorbeeld tijdschriften, gidsen en naslagwerken met nieuws en informatie die van belang zijn voor uw bedrijf. Heeft u de vakliteratuur echt nodig voor uw bedrijf, dan kunt u de kosten ervan aftrekken van de winst. De kosten van algemene abonnementen zijn niet aftrekbaar. Op uw rekeningafschriften kunt u zien welk bedragen u besteedt aan tijdschriften. Bij de privé-uitgaven noteert u ook de uitgaven aan de kabelaansluiting, de omroepgids, sport- en hobbyclubs en de krant.

5.1.13 Autokosten

Voor uw bedrijf gebruikt u waarschijnlijk een auto. Bijvoorbeeld om naar klanten te gaan of om producten af te leveren. Hebt u geen bedrijf aan huis, dan gebruikt u de auto misschien ook om naar uw werk te reizen. Er zijn 2 mogelijkheden:

1. u gebruikt uw privé-auto ook voor zakelijke ritten;
2. u gebruikt een auto die op naam staat van uw bedrijf.

De keuze is overigens niet helemaal vrij. Gebruikt u een privéauto uitsluitend voor zakelijke ritten, dan beschouwt de belastingdienst de auto als zakelijk bezit.

Andersom geldt ook. Een auto op naam van uw bedrijf die alleen voor privéritten wordt gebruikt, is volgens de belastingdienst privébezit.

Een privé-auto voor zakelijke ritten

U mag € 0,19 per kilometer van uw opbrengst aftrekken voor de zakelijke ritten die u met uw eigen auto maakt. Ook als u de auto huurt, mag u € 0,19 per zakelijk gereden kilometer van uw opbrengst aftrekken.

Als uw auto privévermogen vormt, kunt u geen btw aftrekken voor de aankoop of de huur ervan. Wel mag u de btw op onderhouds- en reparatiekosten aftrekken voorzover u de auto voor uw onderneming gebruikt. Daarbij kunt u uitgaan van de verhouding van het aantal zakelijke kilometers tot het aantal gereden kilometers op jaarbasis.

Een auto op naam van het bedrijf

Als u een auto van uw onderneming ook privé gebruikt, moet u voor dat privégebruik een bedrag verrekenen met de autokosten van de onderneming. Dit bedrag is maximaal het bedrag van de autokosten. Het bedrag dat u verrekent met uw autokosten, hangt af van de waarde van de auto. U moet minimaal 22% van de waarde van de auto verrekenen met de autokosten. Alleen als u op jaarbasis niet meer dan 500 kilometer privé rijdt, hoeft u niets te verrekenen. De kilometers van woon-werkverkeer worden daarbij als zakelijke kilometers beschouwd. U moet dit wel kunnen aantonen met bijvoorbeeld een rittenregistratie.

Wat kost de auto?

Autokosten zijn onder te verdelen in vaste en variabele kosten. Vaste kosten zijn bijvoorbeeld de verzekering, de wegenbelasting en de afschrijving. De variabele kosten zijn het onderhoud en de brandstof. De meeste kosten betaalt u per bank of giro, of met de pinpas. Alle bedragen zijn daardoor eenvoudig terug te vinden in uw rekeningafschriften.

In de tabel hierna staan alle autokosten voor nieuwe personenauto's. Het uitgangspunt bij de berekeningen is dat er ongeveer 16 000 kilometer per jaar wordt gereden met de auto. De bedragen in de tabel zijn de gemiddelde kosten over een periode van 5 jaar.

Kosten per maand van een nieuwe personenauto's*

	Compacte Klasse	Kleine middenklasse	Midden-klasse
Variabele kosten			
onderhoud en reparatie	€ 34	€ 34	€ 31
brandstof**	€ 121	€ 137	€ 150
Vaste kosten			
afschrijving***	€ 146	€ 214	€ 297
verzekering	€ 63	€ 79	€ 98
motorrijtuigenbelasting	€ 19	€ 29	€ 39
Totaal	€ 383	€ 493	€ 615
Totale kilometerprijs	€ 0,29	€ 0,37	€ 0,46

Noten: * De berekeningen zijn op basis van 5 jaar, bij circa 16 000 km per jaar

** € 1,35 per liter.

*** Exclusief rente

Bron: bewerking van Consumentengids oktober 2006. Afgeronde bedragen.

5.1.14 Afbetalingen

Ook bepaalde afbetalingen, zoals een studieschuld, een doorlopend krediet of persoonlijke lening, of een andere afbetalingsregeling vallen onder de vaste lasten. Het bedrag of de bedragen staan op de rekeningafschriften van de bank.

5.1.15 Alimentatie

Betaalde kinderalimentatie is volgens forfaitaire bedragen aftrekbaar van de inkomstenbelasting; betaalde partneralimentatie is volledig aftrekbaar. Meer informatie staat in de GeldWijzer Alimentatie van het Nibud. Zie www.nibud.nl.

5.2 Reserveringsuitgaven

De reserveringsuitgaven zijn grote uitgaven waarvoor u regelmatig een bedrag opzij legt. Op het moment dat u zo'n grote uitgave moet doen, heeft u er het geld voor. Voorbeelden zijn uitgaven aan kleding en schoenen, het onderhoud aan huis en tuin, reparaties of vervanging van apparaten zoals de koelkast en de televisie, nieuwe meubels en vakantie.

5.2.1 Kleding en schoenen

Uitgaven aan werkkleding zijn aftrekbaar van de winst. Onder werkkleding verstaat de belastingdienst kleding die u nagenoeg alleen tijdens het werk kunt dragen zoals een overall, of kleding met een bedrijfslogo. Voorwaarde is dat de logo's samen groter zijn dan 70 cm². De kosten van andere kleding zijn niet aftrekbaar, net als kosten van schoenen en accessoires.

Voor kleding geldt dat huishoudens er meer aan besteden naarmate het inkomen hoger is. Per persoon is minimaal € 44 per maand nodig. In de tabel hierna staan de gemiddelde bestedingen aan kleding per maand.

Gemiddelde uitgaven aan kleding per maand

Netto inkomen	Aantal personen waaruit het huishouden bestaat				
	1 persoon	2 personen	3 personen	4 personen	5 personen en meer
€ 1000	€ 49				
€ 1500	€ 69	€ 93			
€ 2000	€ 79	€ 102	€ 132		
€ 2500	€ 92	€ 115	€ 131	€ 177	
€ 3000	€ 112	€ 159	€ 145	€ 193	€ 253
€ 4000		€ 231	€ 222	€ 263	€ 283
€ 5000		€ 266	€ 310	€ 362	€ 313

Bron: Bewerking CBS - Doorlopend Budgetonderzoek 2004.

5.2.2 Inventaris

Heeft u een werkruimte thuis, dan kunt u de inrichtingskosten soms aftrekken (zie ook onder het kopje Huur of hypotheek). Denk bij inrichtingskosten aan bijvoorbeeld een bureau, kasten en stoffering. U kunt de kosten niet helemaal aftrekken in het jaar dat u ze gemaakt heeft. Inrichtingskosten moet u afschrijven; u verdeelt ze over de jaren dat u de spullen gebruikt. Elk jaar trekt u een deel van de kosten af.

Heeft u apparatuur zoals computers, faxen, rekenmachines, etc privé aangeschaft, dan kunt u de kosten daarvan niet van de winst aftrekken. Het maakt niet uit of u deze apparatuur voor uw bedrijf gebruikt.

Voor grote inventarisuitgaven is het meest praktisch om een speciaal spaarpotje achter de hand te hebben. Ga daarvoor na welke spullen u direct zou willen vervangen, mochten ze allemaal tegelijk kapot gaan. Als u de helft van het benodigde bedrag hiervoor opzij zet, zit u altijd goed. Zet het bedrag op een aparte spaarrekening, dan weet u zeker dat u het geld niet aan iets anders uitgeeft. In de tabel hierna staan de gemiddelde bestedingen van huishoudens aan inventaris per maand.

Gemiddelde uitgaven aan inventaris per maand

Aantal personen waaruit het huishouden bestaat

Netto inkomen	1 persoon	2 personen	3 personen	4 personen	5 personen en meer
€ 1000	€ 61				
€ 2000	€ 111	€ 158	€ 150		
€ 3000	€ 157	€ 203	€ 199	€ 187	€ 213
€ 4000		€ 262	€ 268	€ 253	€ 283
€ 5000		€ 334	€ 382	€ 302	€ 313

Bron: Bewerking CBS – Doorlopend Budgetonderzoek 2004.

5.2.3 Onderhoud huis en tuin

Woont u in een huurhuis, dan betaalt de verhuurder de meeste onderhoudskosten. U heeft alleen kosten aan kleine klusjes in huis, en aan schilderen en behangen. Reken op een paar eurotientjes per maand.

Woont u in een eigen woning, dan komen de onderhoudskosten voor uw eigen rekening. De kosten kunnen zeer sterk variëren en zijn ondermeer afhankelijk van het type woning, het bouwjaar, etc. Als richtlijn voor de jaarlijkse onderhoudskosten van uw woning kan 1% van de waarde van de woning worden aangehouden.

Wanneer u een appartement heeft, betaalt u via de servicekosten aan de Vereniging van Eigenaren een bijdrage voor onderhoud. De uitgaven aan onderhoudskosten zijn niet regelmatig. Mogelijk heeft u in een jaar weinig of geen onderhoudskosten, terwijl er in een ander jaar ineens veel onderhoud gedaan moet worden.

5.2.4 Extra ziektekosten

De verzekering vergoedt niet alle ziektekosten. Denk aan bepaalde medicijnen of tandartskosten, contactlenzen, en het eigen risico van de zorgverzekering. Het is belangrijk om vooral het bedrag van het eigen risico achter de hand te hebben op een spaarrekening.

5.2.5 Vakantie en vrije tijd

Vakantie en vrijetijdsuitgaven zijn bijvoorbeeld een avondje uit, een boek of cd en uitgaven aan hobby's en sport, maar ook de vakantie en weekendjes weg. De kosten voor een vakantie lopen zeer uiteen. Het maakt nogal verschil of u 2 weken per jaar gaat kamperen in Nederland of 3 keer per jaar een verre reis maakt. In de begroting kunt u het bedrag opnemen dat u over heeft voor de vakantie.

5.3 Huishoudelijke uitgaven

De huishoudelijke uitgaven zijn onder andere voeding, schoonmaakartikelen, huisdieren, etc. Heeft u geen idee wat u besteedt aan deze uitgaven, dan kunt u een tijdje een kasboek bijhouden. Na 1 of 2 maanden schrijven heeft u een aardig beeld van de bedragen die hierin omgaan.

Betaalt u de boodschappen met de pinpas, dan kunt u de bedragen eenvoudig terugvinden op de rekeningafschriften.

5.3.1 Voeding

Tot deze post worden gerekend alle uitgaven aan maaltijden en tussendoortjes (snacks, thee, frisdranken, fruit, snoep etc.). De gemiddelde kosten van voeding vindt u in onderstaande tabel.

Gemiddelde uitgaven aan voeding per maand

Netto inkomen	Aantal personen waaruit het huishouden bestaat				
	1 persoon	2 personen	3 personen	4 personen	5 personen en meer
€ 1000	€ 151				
€ 1500	€ 165	€ 279			
€ 2000	€ 193	€ 280	€ 321		
€ 2500	€ 176	€ 306	€ 322	€ 385	
€ 3000	€ 198	€ 335	€ 342	€ 408	€ 444
€ 4000		€ 345	€ 422	€ 419	€ 491
€ 5000		€ 367	€ 460	€ 494	€ 538

Bron: bewerking CBS - Doorlopend Budgetonderzoek 2004.

Bij het berekenen van de kosten van voeding speelt de grootte van het huishouden een belangrijke rol. Maaltijden voor meer personen zijn veelal relatief goedkoper dan voor 1 of 2 personen. Zo blijkt dat vierpersoonshuishoudens bij eenzelfde inkomen ongeveer 26% per persoon minder besteden aan voeding dan tweepersoonshuishoudens. Driepersoonshuishoudens besteden bij eenzelfde inkomen 17% per persoon minder aan voeding dan tweepersoonshuishoudens, maar eenpersoonshuishoudens ongeveer 4% per persoon méér.

5.3.2 Overige huishoudelijke uitgaven

Onder de overige huishoudelijke uitgaven vallen bijvoorbeeld schoonmaakspullen, de kapper, een los tijdschrift, sigaretten, uitgaven aan huisdieren, cadeautjes en strippenkaarten. In de tabel hierna vindt u een aantal gemiddelde bedragen.

Gemiddelde uitgaven aan overige huishoudelijke uitgaven per maand

Netto inkomen	Aantal personen waaruit het huishouden bestaat				
	1 persoon	2 personen	3 personen	4 personen	5 personen en meer
€ 1000	€ 90				
€ 1500	€ 120	€ 123			
€ 2000	€ 119	€ 133	€ 147		
€ 2500	€ 110	€ 162	€ 169	€ 156	
€ 3000	€ 134	€ 189	€ 187	€ 146	€ 179
€ 4000		€ 215	€ 213	€ 184	€ 210

€ 5000 € 222 € 248 € 231 € 239

Bron: Bewerking CBS - Doorlopend Budgetonderzoek 2004 .

5.3.3 Zakgeld voor de kinderen

Veel kinderen krijgen zakgeld van hun ouders. Meer informatie over (onder andere) zakgeld vindt u in de GeldWijzer Kinderen van het Nibud. Zie www.nibud.nl.

6 Financiële problemen

Financiële problemen komen zelden of nooit uit de lucht vallen. Vaak zijn er al maanden aanwijzingen dat het niet goed gaat met het bedrijf. Signalen zijn bijvoorbeeld:

- het komt voor dat u nota's niet op tijd kunt betalen. U stelt betalingen (steeds vaker) uit omdat andere betalingen voorgaan;
- u heeft geen geld voor noodzakelijke investeringen;
- kredietverschaffers worden kritischer, waardoor u minder makkelijk geld kunt lenen;
- uw klanten haken af, u krijgt minder orders of opdrachten;
- klanten betalen traag of helemaal niet, of klanten gaan zelfs failliet.

Het is belangrijk om er snel alles aan te doen om uw bedrijf door zo'n moeilijke periode heen te helpen. Schakel adviseurs in en vraag hulp bij bijvoorbeeld de Kamer van Koophandel, uw accountant, Stichting Ondernemersklankbord, of een andere instantie die ondernemers begeleidt.

Mist u de eerste signalen of hebben uw maatregelen onvoldoende effect, dan loopt u het risico dat de problemen u boven het hoofd groeien. De zakelijke uitgaven zijn hoger dan de inkomsten, rekeningen en schulden kunnen niet meer betaald worden. Uw betalingsachterstanden lopen op, uw kredietlimieten zijn bereikt, u heeft geen budget voor bijvoorbeeld salarissen of de belastingafdracht. De eerste verliezen dienen zich aan. Er is geen reden meer optimistisch te zijn, en alle zeilen moeten worden bijgezet. Opnieuw luidt het dringende advies: zoek hulp! Zie ook paragraaf 6.3.

6.1 Aansprakelijkheid

Voorkom voorzover dat mogelijk is dat zakelijke financiële problemen gevolgen krijgen voor uw privéfinanciën en die van uw partner. Stel dat het mis gaat met uw bedrijf, dan moet het niet zo zijn dat u en/of uw partner daar privéschulden aan overhouden. Problemen voorkomen u voor een deel door zakelijke en privébezittingen en -schulden strikt te scheiden. Dit kunt u uiteraard het beste regelen voor u een bedrijf gaat beginnen. Gaat u bijvoorbeeld trouwen of een geregistreerd partnerschap aan, laat dan huwelijksvoorwaarden of partnerschapsvoorwaarden opmaken bij de notaris. Daarin regelt u in grote lijnen dat privé bezittingen en schulden op naam van uw partner staan en dat u als ondernemer verantwoordelijk bent voor de zakelijke bezittingen en schulden. Een notaris kan u adviseren welke voorwaarden voor u het meest gunstig zijn. Overigens is het ook mogelijk om huwelijks- of partnerschapsvoorwaarden op te laten maken als u al getrouwd bent.

Heeft u een vof (vennootschap onder firma) met uw partner, dan hebben huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden geen effect.

Woont u samen zonder dat u een samenlevingscontract of iets dergelijks heeft, dan kunnen (zakelijke) schuldeisers geen beslag laten leggen op bezittingen van uw partner. Wel kan er beslag gelegd worden op gezamenlijke bezittingen, zoals de inboedel. Ook kan er bij loonbeslag rekening gehouden worden met de eventuele inkomsten van uw partner. Het is daarom belangrijk om iets op papier te zetten als u samenwoont en een bedrijf gaat beginnen. Kunt u aan een schuldeiser aantonen dat bepaalde spullen op naam van uw partner staan, dan kan er geen beslag op gelegd worden.

Gaat u geld lenen voor uw bedrijf, dan stellen veel banken als voorwaarde dat uw partner het contract mede-ondertekent. Daardoor wordt uw partner ook medeverantwoordelijk voor deze zakelijke schuld, zelfs als u huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden heeft laten opmaken! Denk dus goed na voordat u uw partner een contract laat ondertekenen. Voordat u het weet is hij of zij alsnog aansprakelijk voor uw zakelijke schulden.

6.2 Rood staan op de privérekening

Loopt uw bedrijf (tijdelijk) niet goed, dan heeft dit vaak ook gevolgen voor de privéfinanciën. U kunt te weinig inkomsten uit uw bedrijf halen voor uw privé-uitgaven, waardoor u regelmatig rood komt te staan op uw privérekening. Rood staan hoeft niet meteen problemen op te leveren. Is het saldo binnen afzienbare tijd weer positief, dan is er weinig aan de hand. Over het tekort op de bank of giro betaalt u rente, maar misschien heeft u dat ervoor over om een krappe periode te overbruggen.

Rood staan kan lastig worden wanneer het tekort boven een bepaalde grens uitkomt. Tot die grens voert de bank uw betalingen meestal nog uit. Wordt het tekort groter, dan gebeurt dat niet meer. Stel dat u sommige betalingen automatisch doet. Staat u teveel rood, dan betaalt de bank deze rekeningen niet meer. U heeft dan een betalingsachterstand en u moet er zelf voor zorgen dat die betalingen alsnog worden gedaan zodra het saldo weer positief is, of binnen het toegestane krediet valt. Het tekort op uw rekening zult u moeten zien aan te vullen door bijvoorbeeld (tijdelijk) minder uit te geven aan boodschappen, kleding etc. Vaak zullen uw privébetalingsproblemen en die van uw bedrijf nauw met elkaar verweven zijn.

Soms zijn een tekort op de bank of giro of andere betalingsproblemen niet tijdelijk, maar is er meer aan de hand. Het is onmogelijk om aan alle betalingsverplichtingen te voldoen. Herkent u dit? Dan is het belangrijk dat u snel in actie komt voordat de situatie verder uit de hand loopt.

Wat kunt u zelf doen? Eerst moet u weten hoe groot uw betalingsachterstanden precies zijn; u moet goed inzicht hebben in uw financiële situatie. Maak daarom een

lijst met alle achterstallige betalingen en onbetaalde rekeningen. Schrijf ook op wanneer u het geld had moeten betalen. Reken uit hoeveel geld u per maand maximaal kunt inlopen. Dit kunt u uit uw gemiddelde maandbegroting afleiden. Bel bovendien alle crediteuren en andere instanties die nog geld van u krijgen. Vaak is het mogelijk om iets te regelen. Misschien kunt u een rekening in termijnen betalen, of pas voldoen als u de betaling van een grote klant krijgt. Maak de afspraken wel zo, dat u ze ook echt kunt nakomen.

Betaal eerst de meest dringende achterstanden. Dat is niet de crediteur die de meest onvriendelijke aanmaningen stuurt! Uiteindelijk moet u natuurlijk alle achterstanden terugbetalen. Zakelijk zijn belastingen en bedrijfsvereniging erg belangrijk, maar de huur of hypotheek, de nota energie en water en de ziektekostenverzekering zijn veel dringender dan een rekening van een leverancier. Ook al gaat het financieel met de onderneming niet goed, van belang is dat de privésituatie zoveel als mogelijk stabiel blijft en u een dak boven het hoofd houdt.

6.3 Hulp bij financiële problemen

Lukt het niet om uw problemen zelf op te lossen? Zoek dan snel deskundige hulp bij de gemeentelijke Sociale Dienst, afdeling Zelfstandigen. Deze instantie voert het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) uit. Zie ook paragraaf 3.2. Voldoet u niet aan de voorwaarden van het Bbz 2004, dan kan de gemeente u doorverwijzen naar een andere instantie. Soms is dat een andere afdeling van de gemeente, soms moet u naar een extern kantoor. U kunt als (ex-) ondernemer meestal niet naar een Gemeentelijke Kredietbank, een schuldregelingsinstelling of het maatschappelijk werk, maar u kunt alleen bij gespecialiseerde adviseurs terecht.

Wat kunt u verwachten van een deskundige op het gebied van schuldregelen? Eén ding in ieder geval niet: u krijgt geen geld waardoor u direct uit de schulden bent. Als u hulp vraagt, zal men u allerlei vragen stellen. Wat zijn uw inkomsten? Hoe regelmatig zijn uw inkomsten? Wat zijn uw uitgaven? Welke schulden heeft u? Heeft u een partner die eigen inkomsten heeft? Hoe komt het dat u problematische schulden heeft? Heeft u jaarstukken van de onderneming? Wat heeft u zelf al gedaan om de problemen op te lossen? U kunt hierbij helpen door thuis alvast alle belangrijke papieren bij elkaar te zoeken. De hulpverlener zal aan de hand van uw situatie een hulpplan opstellen en u adviseren over de wijze waarop u geholpen kunt worden. Dit heet vrijwillige, ook wel minnelijke, schuldsanering.

Wanneer u nog ondernemer bent en uw bedrijf wilt voortzetten, kunt u soms via de gemeente een bedrag lenen. Daarvan betaalt u in één keer alle schulden af. Vervolgens betaalt u de lening terug aan de gemeente. Of u hiervoor in aanmerking komt, hangt af van het oordeel van de bedrijfsadviseur over uw situatie en over de levensvatbaarheid van uw bedrijf. Als u het bedrijf niet kunt voortzetten, kunt u soms een bedrag lenen bij een kredietbank waarmee de schulden (deels) worden afgelost. Ook dan moet u iedere maand een bedrag betalen, om de lening af te lossen. Een andere mogelijkheid is, dat de hulpverlener met uw schuldeisers afspreekt dat u iedere maand een bepaald bedrag betaalt aan de schuldeisers.

6.4 Een wettelijke schuldregeling

Soms lukt het niet om afspraken te maken met uw schuldeisers, bijvoorbeeld omdat zij er niet voor voelen om een deel van de schulden kwijt te schelden of omdat u helemaal niets kunt aflossen. In dat geval kunt u met een verklaring van de schuldhelpverlener naar de rechter stappen. Dit wil echter niet zeggen dat u daarna met één pennenstreek van uw schulden af bent. De rechter kijkt eerst of u zelf voldoende heeft gedaan om uw problemen op te lossen. Vindt hij dat u genoeg moeite heeft gedaan, dan kunt u eventueel in aanmerking komen voor een wettelijke schuldsanering volgens de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp). Een wettelijke schuldsanering is geen makkelijke weg. 3 jaar lang moet u rondkomen van een zeer laag inkomen. U krijgt ook een bewindvoerder toegewezen. Die persoon mag uw post inzien en eventueel waardevolle spullen van u verkopen. Ondernemers die in aanmerking willen komen voor een wettelijke schuldsanering, mogen hun bedrijf meestal niet voortzetten. U zult dus op zoek moeten naar een baan. Soms is het echter mogelijk om, terwijl u “in de Wsnp zit”, nog een keer een akkoord aan te bieden aan de schuldeisers. Of dat kan beoordeelt u samen met de deskundige die uw schulden heeft geprobeerd te saneren. U bent dan binnen enkele maanden uit de Wsnp.

6.5 Geld tegoed van een klant of leverancier

Een risico van het ondernemerschap is dat een klant of leverancier zijn financiële verplichtingen niet kan nakomen. Begrippen die in dit soort omstandigheden vaak vallen, zijn surseance en faillissement. Hierna beschrijven we deze begrippen kort.

Als een ondernemer financiële problemen heeft, kan hij surséance van betaling aanvragen. Daarmee vraagt hij de rechtbank uitstel van betaling van zijn schulden. Vervolgens wordt er een bewindvoerder benoemd, die onderzoekt wat de levenskansen zijn van het bedrijf. Heeft een klant van u surséance aangevraagd, dan is het niet mogelijk om geld van hem of haar te vorderen. Neem contact op met de bewindvoerder over de prognose.

Surséance is vaak het voorportaal van een faillissement. Bij een faillissement kan een ondernemer niet aan zijn financiële verplichtingen voldoen er wordt er beslag gelegd op zijn vermogen. Het faillissement wordt door een schuldeiser aangevraagd bij de rechtbank. Voorwaarde is dat er 2 schuldeisers zijn. Overigens hoeven zij het faillissement niet met elkaar aan te vragen; de aanvraag van één schuldeiser is voldoende.

Als een ondernemer failliet wordt verklaard, wijst de rechtbank hem een curator toe. Deze beheert het vermogen; de ondernemer mag zelf niets meer kopen of verkopen, huren of verhuren. De onderneming wordt voortgezet door de curator tot duidelijk is wat er moet gebeuren.

Faillissementen, surséances of uitspraken Wsnp worden altijd gepubliceerd op www.rechtspraak.nl (zie onder registers, centraal insolventieregister). Krijgt u nog geld van een failliete klant of heeft u betaald voor diensten of goederen die nog niet geleverd zijn, neem dan contact op met de curator. Houd er wel rekening mee dat uw vordering (grotendeels) onbetaald zal blijven. Het komt namelijk vaak voor dat een schuldenaar te weinig inkomsten of bezittingen heeft om de kosten van het faillissement (salaris curator, advertentiekosten) te kunnen betalen. Faillissementen worden vaak opgeheven, omdat er eenvoudigweg 'niets te halen valt'. Dat betekent niet dat de schuldenaar van zijn schulden af is; deze blijven gewoon staan. Op het moment dat hij meer inkomsten of bezittingen heeft, kunnen de schuldeisers opnieuw beslag laten leggen of zelfs het faillissement opnieuw aanvragen.

Betaalde btw terugvragen

Het is al vervelend genoeg als u geld tegoed heeft van een failliet verklaarde ondernemer. Maar misschien heeft u zelfs de btw over dit bedrag al afgedragen aan de belastingdienst. Deze betaalde btw kunt u terugvragen. U moet daarvoor een verzoekschrift sturen aan de belastingdienst. U heeft bovendien een verklaring van de curator nodig waarin staat dat de schuldenaar uw vordering niet zal kunnen betalen.

7 Nuttige websites

www.ez.nl	Ministerie van Economische Zaken
www.szw.nl	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
www.minfin.nl	Ministerie van Financiën
www.belastingdienst.nl	De Belastingdienst
www.toeslagen.nl	Belastingdienst; zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderopvangtoeslag
www.uwv.nl	Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen
www.svb.nl	Sociale verzekeringsbank
www.ib-groep.nl	Informatie Beheer Groep
www.kvk.nl	Kamer van Koophandel
www.nibud.nl	Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud)
www.imk.nl	IMK Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf

8 Register

- aangifte inkomstenbelasting, 8
- aanvullende beurs, 29
- aanvullende inkomstenverzekeringen
 - bij ziekte, 20, 52
- afbetalingen, 56
- afvalstoffenheffing, 49
- algemene heffingskorting, 41
- Algemene nabestaandenwet. *Zie* Anw
- Algemene Ouderdomswet. *Zie* AOW
- alimentatie, 56
- Anw, 21
- Anw-uitkeringen, 22
- AOW, 24
- AOW-uitkeringen, 25
- arbeidskorting, 41
- arbeidsongeschiktheid, 20
- arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, 52
- autokosten, 54
- basisbeurs, 29
- Bbz, 15
- bedrijf beëindigen, 23
- belastbaar inkomen uit werk en woning, 36
- belastingpercentages box 1, 40
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004. *Zie* Bbz
- betalingsachterstanden, 62
- bijstand, 14
- bijstandsnorm, 14
- box 1, 33
- box 2, 34
- box 3, 34
- btw, 33
- computer, 57
- eigenwoningforfait, 39
- elektriciteit, 48
- extra ziektekosten, 58
- fax, 57
- financiële problemen, 61
- Fiscale Oudedagsreserve. *Zie* FOR, *Zie* FOR
- fiscale winst, 34
- FOR, 24, 25, 36
- gas, 47
- gemiddelde maandbegroting, 6
- halfwezenuitkering, 21
- heffingen gemeente en waterschap, 49
- heffingsinkomen, 39
- heffingskortingen, 41
- huishoudelijke uitgaven, 9, 44, 58
- huisvestingskosten bedrijf, 44
- huur of hypotheek, 44
- huurtoeslag, 31
- hypotheekrente-aftrek, 39
- inboedelverzekering, 51
- ingezetenenheffing, 49
- inkomstenbelasting, 33
- inrichtingskosten, 57
- inventaris, 57
- investeringsaftrek, 35
- Ioaz, 23
- kinderbijslag, 27
- kinderkorting, 41
- kinderopvang, 54
- kinderopvangtoeslag, 31
- kleding, 57
- koopsompolis, 22
- levensverzekeringen, 22
- lijfrente, 26
- lijfrente-aftrek, 40
- loonbelasting, 33
- maandbegroting, 6
- meewerkaftrek, 37
- middelingsregeling, 42
- minnelijke schuldsanering, 63
- nabestaandenuitkering, 21
- omzetbelasting, 33
- onderhoudskosten woning, 58
- ondernemersinkomen, 7, 14
- onroerende-zaakbelasting, 49
- oudedagslijfrente, 26
- oudere zelfstandige, 18
- overbruggingslijfrente, 26
- overige huishoudelijke uitgaven, 59
- overlijden, 21
- overlijdensrisicoverzekering, 22

particuliere arbeidsongeschiktheids-
 verzekering, 21
 partnertoeslag AOW, 25
 pensioentekort, 26
 Re-integratiebesluit, 18
 rekenmachine, 57
 rentedragende lening, 29
 reserveringsuitgaven, 9, 44, 56
 rioolrecht, 49
 rood staan, 62
 schoolkosten, 53
 schuldregelen, 63
 schuldsanering, 63
 speur- en ontwikkelingswerk, 38
 starten met een
 arbeidsongeschiktheidsuitkering, 18
 starten vanuit een
 werkloosheidssituatie, 15, 19
 startersaftrek, 37
 stoppen met het bedrijf, 15, 18
 studiefinanciering, 29
 tegemoetkoming schoolkosten, 28
 telefoonabonnement, 49
 telefoonkosten, 49
 tijdelijke financiële problemen, 17
 tijdelijke financiële problemen, 15
 tijdelijke oudedagslijfrente, 26
 uitgavenposten verdelen, 7
 uitstel aangifte inkomstenbelasting, 8
 uitstel betaling inkomstenbelasting, 9
 vakantie en vrije tijd, 58
 vakliteratuur, 54
 vaste lasten, 9, 44
 vennootschapsbelasting, 33
 voeding, 59
 voorlopige aanslag
 inkomstenbelasting, 8
 vrijwillige schuldsanering, 63
 waterzuiveringsheffing, 49
 werken in het buitenland, 24
 werkkleding, 57
 werkruimte aan huis, 44
 Wet Schuldsanering Natuurlijke
 Personen. *Zie* WSNP
 wet Waardering Onroerende Zaken, 39
 wettelijke schuldregeling, 64
 wezenuitkering, 21
 winst uit onderneming, 34
 wonen in het buitenland, 24
 WOZ-waarde, 39
 Wsnp, 64
 zelfstandigenaftrek, 36
 ziekte, 20
 zorgtoeslag, 30, 50
 zorgverzekering, 50